

**Beskrivelse av verneforslag for
regjeringskvartalet og Victoria terrasse**

**Høring av delplan av
Landsverneplan for Fornyings-, administrasjons- og
kirkedepartementet (FAD)**

22. juni 2010

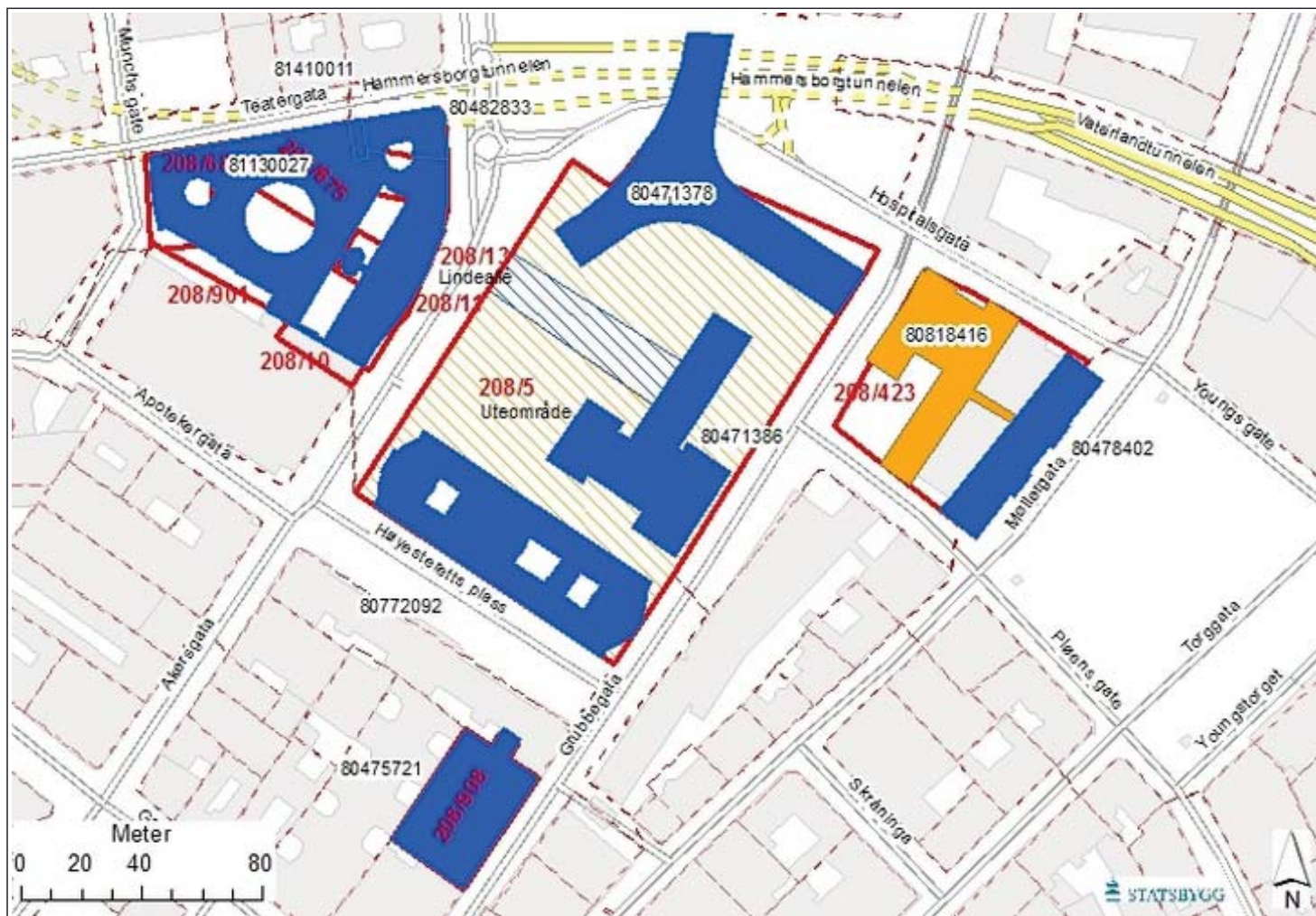

Bygnings- og eiendomsdata

Fylke: Oslo
 Kommune: 301/Oslo kommune
 Opprinnelig funksjon: Departementskontorer
 Nåværende funksjon: Departementskontorer
 Foreslått vernekategori: Verneklasse 1, fredning
 Totalt antall bygg: 7

Bildet viser høyblokka med den nyrestaurerte plassen og den gamle alleen Opphavsrett: Statsbygg.

Situasjonskart, Regjeringsskivartalet. Opphavsrett: Statsbygg.

Bygningsoversikt, omfang vern

Byggnr	Byggnavn	Oppført	Verneklasse	Omfang	GAB nr	Gnr/Bnr
28	GML REGJERINGSBYGNING	1898 - 1906	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør	80772092	208/5
29	HØYBLOKKEN	1952 - 1958	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør/Utomhus	80471386	208/5
31	MØLLERGATEN 19	1862 - 1866	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør	80478402	208/423
10805	R-5	1992 - 1996	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør	81130027	208/11
32	S-BLOKKEN	1976 - 1978	Verneklasse 2, bevaring	Eksteriør	80818416	208/423
30	Y-BLOKKEN	1967 - 1969	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør	80471378	208/5

Vern kompleks

Formål:	Formålet er å bevare det bygningsmiljøet som i dag utgjør regjeringskvartalet, bygget ut i løpet av de siste 100 årene. Vernet skal sikre bygningsmiljøets kvaliteter og enkeltobjektene arkitektur, materialbruk og detaljering.
Begrunnelse:	Som et samlet bygningsmiljø dokumenterer komplekset statsmaktens framvekst og speiler holdningsmessige og ressursmessige rammer rundt fremveksten. Regjeringskvartalet har stort symbolverdi knyttet til utviklingen av det moderne Norge.
Omfang:	<p>Dette katalogoppslaget omhandler kompleks 60, Regjeringskvartalet. I tillegg foreslås Grubbegata 1 (kompleks 74) og Victoria terrasse (kompleks 61) vernet som en del av regjeringsanleggene, se egne katalogoppslag.</p> <p>I kompleks 60, regjeringskvartalet, omfatter vernet både uteområder og seks av de syv bygningene som inngår i komplekset.</p> <p>Lindealleen foran Høyblokken som skravert i kart: Verneklasse1, fredning. Uteområdet Regjeringsparken som skravert på kart: Verneklasse 2.</p> <p>Omfanget av fredning/vern av bygninger er definert nærmere i bygningsspesifikke oppslag .</p>

Beskrivelse kulturmiljø

Under dette komplekset inngår i dag 7 bygninger: 1) Den gamle regjeringsbygningen, arkitekt Henrik Bull 1906, 2) Høyblokken, arkitekt Erling Viksjø 1958, påbygget 16. og 17. etasje 1990, 3) Y-blokken, arkitekt Erling Viksjø og Viksjø's arkitektkontor 1969, 4) S-blokken, Viksjø's arkitektkontor 1978, med glassoverbygd gangforbindelse til 5) Møllergata 19, arkitekt Jacob W. Nordand 1866, 6) R-4, Viksjø's arkitektkontor 1988, med glassinnkledd broforbindelse til pressesenteret i Møllergata 17, 7) R-5, arkitekt Torstein Ramberg 1996. Seks av disse bygningene foreslås vernet i FAD sin landsverneplan.

Møllergata 19 ble opprinnelig bygget som politikammer med rettslokaler og fengsel, og ble ikke tatt i bruk som departementsbygning før i 1981 da rehabiliteringen etter at politiet hadde flyttet ut var ferdig.

I det daglige betrakter man også Grubbegata 1 (kompleks 74), tidligere Oslo Tinghus, nå i bruk som departementskontorer, som en del av Regjeringskvartalet.

Komplekset har oppstått etappevis, etter mange debatter om både lokalisering og utforming (se eiendomshistorikk), og har meget synlige alderslag, som forteller på en tydelig måte om epokene ved oppbygging av den moderne velferdsstaten Norge.

Gamle regjeringsbygning forteller med sin nasjonalromantisk jugendstil om ambisjonene og stilpreferansene i begynnelsen av 1900-tallet. Høyblokken og Y-blokken danner en spenstig modernistisk komposisjon hvor Y-blokken krummer seg elegant rundt Høyblokken og danner et unikt uterom mellom byggene. S-blokken og R-4 definerer byrommet ved Grubbegaten, og representerer samtidig hver sin epoke. De vitner også om ønske om å binde gateløpet visuelt sammen med hovedbrannstasjonen (Arne Garborgs plass 1). R-5 definerer byrommet rundt Høyblokken i retning Akersgate og vitner om fornyet design- og kvalitetsbevissthet i offentlig byggeri.

Utearealene:

Dagens løsning på uteområdene er resultatet av en åpen arkitektkonkurranse om Regjeringsparken i 1990. Denne ble vunnet av arkitektene Lunde og Løvseth A/S. Konseptet omfattet både lokket over Ibsen-ringen og byrommet mellom og rundt regjeringsbygningen. Deler av parken har lange tradisjoner. Den gamle lindealleen som er innarbeidet i dagens parkanlegg førte opprinnelig inn til det første Rikshospitalet (arkitekt C.H. Grosch) i Empirekvartalet. Som siste rest av dette anlegget gir lindetrærne Regjeringskvartalet en verdifull tidsdybde fra 1800-tallets første halvdel og frem til vår tid. Hovedgrepet i Lunde og Løvseths regjeringspark har vært å anlegge et stort, regelmessig vannspeil på hver side av disse historiske trekkene. Med dette har de ønsket å binde de ulike bygningstypene i Regjeringskvartalet sammen, samtidig som utearealet er beriket med steinheller i geometriske mønstre og ulike beplantninger.

Det foreligger (pr. 2009) planer om også å binde S-blokken og R-4 nærmere sammen med Regjeringsparken med enhetlig beplantning og steinlegging på tvers av Grubbegata som skal stenges for gjennomkjøring mellom Høysesteretts plass og Hospitalsgata.

Eiendomshistorikk

1807-1810: "Den interimistiske regjeringkommisjon" under ledelse av stattholder kan nevnes som tidlig prøveutgave for norsk regjering, sete i Christiania. Regjeringkommisjonen ble oppløst 1810 og stattholderembetet overtok dens funksjoner.

1814: Egen norsk grunnlov, regjering og storting under personunion med Sverige. Departementene var spredt på flere lokaliteter i Christiania, det viktigste var Departementsgårdene (sammenslått av 3 eldre bygårder) i Dronningensgate som ble revet i 1912 for å gi plass til Kristianias nye postkontor.

1814-1887: Diskusjon om samlokalisering av regjeringskontorer kom i gang, og varte drøye 50 år. I løpet av denne perioden flyttet deler av sentraladministrasjonen til Rikshospitalets tidligere lokaler i Empirekvartalet (Akersgate), bla overtok Justisdepartementet murbygningen tegnet av C. H. Grosch. Til slutt ble det enighet om at regjeringsbygningen skulle oppføres på Rikshospitalets tidligere tomt i Empirekvartalet.

1862-1866: Kristiania kommune oppfører en fengselsbygning med politi- og rettslokaler i Møllergate 19 (arkitekt J. W. Nordan).

1887: Første arkitektkonkurranse om regjeringsbygningen.

1891: Andre arkitektkonkurranse om regjeringsbygningen. Stener Lenschow vinner med et utkast i nyrenessansesstil med en H-formet planløsning.

1898-1906: Da bevilgningene til byggearbeidene kommer må arkitekt Lenschow trekke seg som utførende arkitekt pga helseproblemer. Prosjektet blir overdratt til arkitekt Henrik Bull som hadde vunnet konkurransens annenpremie. Planløsningen blir beholdt, mens stilen blir gjort om til nasjonalromantisk jugendstil. Sydfløyen av den planlagte H-formete regjeringsbygningen blir oppført, mens resten av planene blir utsatt pga ressursmangel. Slik blir store deler av Empirekvartalet som skulle gi plass til regjeringsbygningen stående.

1905: Unionsoppløsning, antall departementer øker.

1939: Planene om et stort H-formet regjeringsanlegg i jugendstil er blitt umoderne og det blir arrangert en ny arkitektkonkurranse om "kontorbygg for staten", også konkurransetemaet signaliserer endring i holdninger: fra fordums pomp og prakt til moderne pragmatisme. Ingen vinner blir kåret idet man anser sammenbindingen mellom de ulike byggeepoker som utfordrende. Debatten om å finne en annen og mer egnet tomt for oppføringen av regjeringskontorene blusser opp igjen. Ingen vinner ble kåret, men fire forslag ble likt premiert og skulle gå videre til omkonkurranse; både Ove Bang og Erling Viksjø var med blant disse. Med krigen blir byggesaken liggende stille i ytterligere 5 år.

1946: Ove Bang døde uventet i 1942, omkonkurransen ble aldri avviklet, men etter omjuryering ble et av de innsendte forslagene fra 1939/40 plukket ut for videre bearbeiding og ansvaret for videre prosjektering tilfalt Erling Viksjø (1910 - 71). Prosjektet skulle bygges i tre trinn: Første trinn var høyblokken, neste trinn var den såkalte Y-blokken og siste byggetrinn var en blokk på motsatt side av Grubbegata som aldri ble oppført som planlagt.

1952-1958: Høyblokken blir oppført, Rikshospitalets hovedbygning i mur, tegnet av Grosch, som lå mot Grubbegata blir revet 1954. Lindealléen som nå fører fra Akersgate til inngangen av Høyblokken blir bevart fra Empirekvartalet. Det såkalte Militærhospitalet i tre, som lå på hjøret Akersgata/Teatergata, ble demontert i 1962 og flyttet til Grev Wedels plass 1 hvor det i dag huser Norsk kulturråd.

1967-1969: Y-blokken, som var en del av plankonseptet i Viksjøs konkurranseutkast, blir oppført.

1973-1976: Bygningsrådet i Oslo erklærer politistasjonen i Møllergata 19 som bevaringsverdig i 1973, og regulering til bevaring blir stadfestet i 1976.

1976-1978: Fengselsfløyen ved Møllergate 19 blir revet og S-blokken oppføres på tomten. Konseptet for bygningen var signalisert allerede i Viksjøs konkurranseutkast.

1978-1981: Etter at politiet flytter ut blir Møllergate 19 totalrehabilitert og knyttet til S-blokken.

1985-1988: R-4 blir oppført, ideen til denne bygningsmassen var også med i konkurranseutkastet fra 1939.

1985-1986: Forhandlinger om Dittenkvartalet med Oslo kommune og parallelle arkitektoppdrag om mulige utforminger av R-5.

1988-1990: Påbygging av Høyblokken.

1990: Arkitektkonkurranse om Regjeringsparken, utkastet til Lunde og Løvseth blir lagt til grunn for videre bearbeidelse.

1992-1996: R-5 (arkitekt Torstein Ramberg) blir oppført.

1994-1996: Byggearbeidene ved regjeringsparken.

2009: Planlegging av neste utvidelse av regjeringskvartalet - R-6 - pågår.

2010: R-6 er under oppføring.

Verneverdige bygg

Byggnr: 28
GAB nr: 80772092
Navn: GML
REGJERINGSBYGNING
Oppført: 1898 - 1906

Byggnr: 30
GAB nr: 80471378
Navn: Y-BLOKKEN
Oppført: 1967 - 1969

Byggnr: 32
GAB nr: 80818416
Navn: S-BLOKKEN
Oppført: 1976 - 1978

Byggnr: 29
GAB nr: 80471386
Navn: HØYBLOKKEN
Oppført: 1952 - 1958

Byggnr: 31
GAB nr: 80478402
Navn: MØLLERGATEN 19
Oppført: 1862 - 1866

Byggnr: 10805
GAB nr: 81130027
Navn: R-5
Oppført: 1992 - 1996

Utomhusanlegg

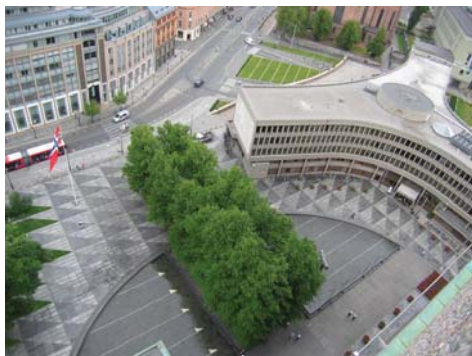
Elementnr: 001

Elementnavn:

Regjeringsparken

Beskrivelse:

Regjeringsparken er et resultat av en åpen arkitektkonkurranse i 1990. Denne ble vunnet av arkitektene Lunde og Løvseth AS. Opparbeiding av utearealene stod ferdig i 1996 .

Hovedgrepet i utformingen har vært å bevare den gamle alleen fra Akersgt. mot H-blokka. På begge sider av denne er det innført vannbassenger som H-blokka speiler seg i og som formmessig strammer opp plangrepet. Overflatene er bearbeidet torgmessig med geometriske mønstre i helleleggingen. Også gatemøblene er en del av designet; spesielt nevnes skulpturelt utformede lysmaster. Plasseringen av disse understreker plassen form.

Bildet viser høyblokka med den nyrestaurerte plassen og den gamle alleen Opphavsrett: Statsbygg.

Bildet viser vannspeilet som ligger til venstre for den gamle alleen og vest for høyblokka Opphavsrett: Statsbygg.

Bildet er tatt i vestlig retning og viser hvordan Y-blokkas karakteristiske fasade til høyre danner et rom mot Høyblokka til venstre i bildet. Opphavsrett: Statsbygg.

Regjeringsparken. Steinmønster avsluttes mot Akersgata og Y-blokka. Opphavsrett: Statsbygg.

Y-blokken sees til venstre i bildet, med høyblokka og G-blokka i bakgrunnen. Opphavsrett: Statsbygg.

Erling Viksjøs opprinnelige modell av Regjeringskvartalet. Foto: Leif Anker.

BYGNING 28 GML REGJERINGSBYGNING

Kompleks 60 REGJERINGSKVARTALET, OSLO

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	STATSBYGG ØST
GAB nr:	80772092
Gnr/bnr:	208/5
Oppført:	1898 - 1906
Byggherre:	Den norske stat
Arkitekt:	Henrik Bull
Opprinnelig funksjon:	Offentlig forvaltning
Nåværende funksjon:	Offentlig forvaltning
Bygningsart:	Kontor
Regulering:	Regulert: Bygget inngår i regjeringskvartalet som er regulert under en egen soneplan for området. Ref. s2255 fra 28. juli 1977, samt endring av reguleringsplan s2937 av 1987. Området er regulert som tomt for offentlig bygning.
Vernestatus:	Annet vern: Gul liste

Kartutsnitt av Gml. regjeringsbygning. Ophavsrett: Statsbygg.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Murbygning oppført 1898 - 1906 med 5 etg. samt kjeller, på sørenden av det såkalte "Empirekvartalet" som var tomten til det gamle rikshospitalet. I 1887 vant Stener Lenschow arkitektkonkurransen om nye regjeringsbygg med et utkast i nyrenessansesstil med H-formet planløsning. Dagens G-blokk er en av sidene i "H"-en, det eneste som ble oppført av planen i vinnerutkastet. Lenschow måtte trekke seg på grunn av sykdom og prosjektet ble overtatt av Henrik Bull. Bull beholdt planløsningen men omarbeidet designet til jugendstil. Fasadene er kledd med råkopp, og interiørene er rikelig dekorert med jugendornamentikk med motiver fra nordisk flora og fauna. De nye kontorene som ble bygget på toppen i 1974-76 kan ikke sees fra gateplan og påvirker ikke inntrykket av bygningen.

Sammendrag bygningshistorie

Bygningen sto ferdig i 1906 som søndre fløy av et stort planlagt Regjeringskvartal tegnet av Henrik Bull. Bull tegnet også alt interiør fra kontormøbler til dørvidere og lysarmatur. Bygningen er kanskje den mest gjennomførte innen norsk Art Nouveau-arkitektur. I 1970 ble nordfasaden innkledd med naturstein. Fra 1974 - 76 ble det bygget 60 nye kontorer på loftet. Påbyggingen synes ikke fra gateplan. Fra 1980 og fram til år 2000 har det pågått vedlikeholdsarbeider og vellykket tilbakeføring til opprinnelige interiører og fargesettinger. Mange omsorgsfulle utførte detaljer av høy kvalitet ble satt i stand og restaurert.

Bygningshistorikk

1898	1906	Bygningen oppføres på sørenden av den tomte hvor det gamle rikshospitalet sto, det såkalte "Empirekvartalet". Bygningen er den sydlige fløyen i et planlagt H-formet kompleks som aldri ble fullført.
1970		Etter initiativ av statsminister Trygve Bratteli ble også nordfasaden innkledd med naturstein. Denne var tidligere utelatt i påvente av videre utvidelser.
1974	1976	I disse årene ble det bygget 60 kontorrom på loftet i G-blokken.
1980	2000	I de to siste tiårene har store vedlikeholdsarbeider funnet sted, og man har særlig fokusert på å tilbakeføre interiørene til en opprinnelig utforming. En av de fire opprinnelige lysgårdene er bygd inn under et glassoverbygg opp til tredje etasje.

Vern

Formål:	Formålet er å verne den gamle regjeringsbygningen som et sentralt verk innen norsk Art Nouveau-arkitektur, og viktig historisk kilde om oppbyggingen av norsk sentraladministrasjon. Bygningen er et av de første formålsbygget for den norske stat etter 1814.
Begrunnelse:	Den gamle regjeringsbygningen fra 1906, det første byggetrinnet av det som i dag utgjør regjeringskvartalet, er et påkostet signalbygg for sin tid. Bygningen har svært høy arkitektonisk og arkitekturhistorisk verdi, og fremstår i dag som en godt bevart bygning med autentisk preg. Bygningen har også en viktig rolle i statsforvaltningens historie.
Omfang:	Eksteriør og interiør.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

BYGNING 28 GML REGJERINGSBYGNING

Kompleks 60 REGJERINGSKVARTALET, OSLO

Interiør

Interiørnr: 01

Interiørnavn:

Finansministerens kontor

Beskrivelse: Dette rommet er tilbakeført til sin opprinnelige dragestils inspirerte art nouveau stil iløpet av 1980 og 90 årene.

Interiørnr: 02

Interiørnavn:

Finansministerens møterom

Beskrivelse: Dette rommet ligger ved siden av finansministerens kontor, dette virker også å være tilbakeført til original stil. På veggen henger bilder av de ulike finansministrene gjennom historien. Det er flotte detaljer og utskjæringer inspirert av norsk dragestils ornamentikk på dører, over dører og i taket.

Interiørnr: 03

Interiørnavn: Tidligere statsministerens kontor

Beskrivelse: Dette er en detalj fra døra på det rommet som tidligere har vært statsministerens kontor, dette var før han ble flyttet til høyblokka.

Interiørnr: 04

Interiørnavn:

Trappeoppgang, nord.

Beskrivelse: Dette er den midtre trappeoppgangen, den er en pusset trappehall med klebersteinsdetaljer.

Bildet viser Sørfasaden til Gamle regjeringsbygningen, også kalt G-blokka. Til venstre sees Høyesterettsplass Opphavsrett: Statsbygg.

Hovedinnngangen mot Akersgaten. Opphavsrett: Jiri Havran.

BYGNING 28 GML REGJERINGSBYGNING

Kompleks 60 REGJERINGSKVARTALET, OSLO

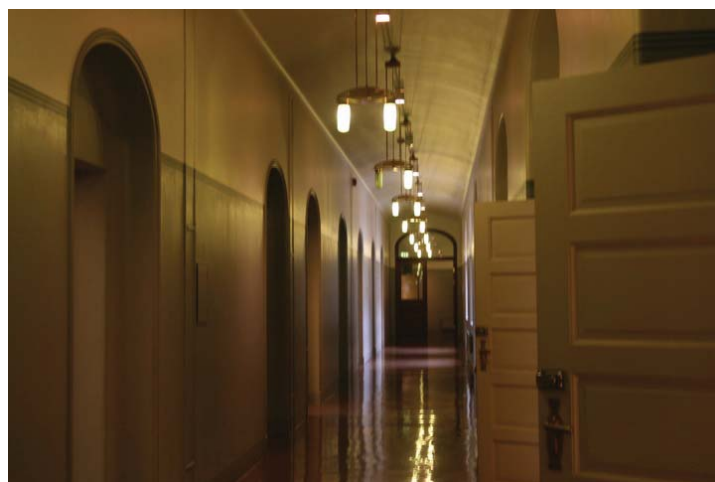

Inngangspartiet til G-blokka som huser finansdepartementet. Opphavsrett: Jiri Havran.

Bildet er fra ca. 1930. Opphavsrett: Neupert, Oslo.

Ny toppetasje over hele bygningen ble bygget på i 1974-76. Opphavsrett: Statsbygg.

Korridor i 3. etasje med originale taklamper. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 28 GML REGJERINGSBYGNING

Kompleks 60 REGJERINGSKVARTALET, OSLO

Modell av den gamle regjeringsbygningen slik Henrik Bull tegnet den. Bare sydflyøyen ble bygget. Opphavsrett: Leif Gabrielsen.

Trappen opp fra hovedinngangen. Opphavsrett: Jiri Havran.

Rommene er pietetsfullt restaurert. Opphavsrett: Studio Publicity.

Inngangsdøren fra Grubbegata er ikke i bruk i dag. Opphavsrett: Statsbygg.

Tverrgående trappehall midt i bygningen. Opphavsrett: Statsbygg.

Interiørdetaljer er godt tatt vare på. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 29 HØYBLOKKEN

Kompleks 60 REGJERINGSKVARTALET, OSLO

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	STATSBYGG ØST
GAB nr:	80471386
Gnr/bnr:	208/5
Oppført:	1952 - 1958
Byggherre:	Den norske stat
Arkitekt:	Erling Viksjø
Opprinnelig funksjon:	Offentlig forvaltning
Nåværende funksjon:	Offentlig forvaltning
Bygningsart:	Kontor
Regulering:	Regulert: Høyblokken er regulert til bruk som offentlig bygning, og er innlemmet i soneplanene s2104 (1976), s2255 (1977) og endring av reguleringsbestemmelsene s2937 (1987).
Vernestatus:	

Kartutsnitt av Høyblokken. Ophavsrett: Statsbygg.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Høyblokken - det selvsikre midtpunktet i det bygningsmiljøet som utgjør Regjeringskvartalet - består av en høy og en lav del. Den lave delen består av en stor åpen kantine mot Grubbegata og en noe mindre del mot Akersgata opprinnelig med møterom.

Høyblokken er blant de tidligste lamellblokkene med modernistisk uttrykk i Oslo. Bygningens design var tydelig inspirert av verkene til le Corbusier og Oscar Niemeyer; et stramt volum løftet over bakken. 1. etasje er inntrukket slik at søylene blir eksponert, til å begynne med var bakkeplanet også delvis åpent slik at man kunne gå og kjøre bil under Høyblokken.

Fasadene er utført i frilagt betong og formet som repeterende ruteraster. Vindusfelt med listkledd blindfelt nederst ligger noe dypere i fasaden slik at ruterasteret fremheves i relieff. Høyblokkens fasadeuttrykk er i mange sammenhenger fremhevet som et symbol på likhetsidealet i den fremvoksende velferdsstaten.

Høyblokken kjennetegnes også ved omfattende bruk av integrert kunst. Både gavlfasader og innvendige trafikkarealer er smykket med dekorasjoner/bilder utført som en del av veggoverflaten i sandblåst naturbetong spesialutviklet av Viksjø og Carl Nesjar. Viksjø har selv tegnet piktogrammene på de vindusløse fasadene på syd- og nordveggene. I vestibylen og hovedtrapperommet er dekorasjonene etter forlegg av Kai Fjell, Inger Sitter, Carl Nesjar, Pablo Picasso, Odd Tandberg og Tore Haaland og Erling Viksjø.

Høyblokken er blitt påbygd i 1988-90 og består i dag av 17 etasjer samt teknisk takoppbygg og to kjelleretasjer. Relativt omfattende innvendige ombygginger/oppgraderinger er foretatt i perioden 1995-1998.

Det robuste formkonseptet har tålt både gjenbygging av åpningen på bakkeplan (1969-70) og påbygging med 16. og 17. etasje (1988-90). Eksteriørutforming av påbygget mestrer både å støtte den opprinnelige utformingen og signalisere nytt tidslag. Rasterfasaden er godt bevart, vindusfeltene i teak er originale.

Interiørene er dels originale, dels ombygget i varierende grad.

Hovedtrapperommet er gjennomgående godt bevart med unike integrerte veggdekorasjoner i hver etasje etter tegninger av flere kjente norske kunstnere.

1. etg: Ny vestibyle ved gjenbygging av opprinnelig åpning på bakkeplan. Opprinnelige søyler med relieffdekorert overflate. Døren til Statsbyggs kontor var opprinnelig en inngangsdør. Heisfronten er av nyere dato.

Kantineområde til dels renoverert, (bl.a. innkassing av oppvarming under vinduene, kjøkkensone, inndeling til røykeavdeling) men med mye opprinnelige bygningsdeler, bl.a. himlingsflåter. Lysarmaturer fra ca. år 2000. Et prøvefelt for overflatedekor er bevart i korridoren bak heisen.

2. etg: omfattende ombygging av hele etasjen ble avsluttet i 2003, i dag dokumentasjonssenter, delvis kontorlandskap.

3. - 12. etg: varierende grad av mindre planendringer og utskiftninger av bygningsdeler. Nordenden av 5. etg. fremhever seg som godt bevart med originale innervegger, dører og glassfronter mot trafikkarealet, kun mindre ombygging nærmest mot gavlen. Midtpartiet av 9. etg. fremhever seg som godt bevart, de fleste skillevegger mellom kontorene, kontordører, toalettører (med skilting og beslag) og mye listverk er originalt.

13.-17. etg: I forbindelse med at Statsministerens kontor i toppetasjene ble påbygget 16. og 17. etasje i 1990, ble store deler av 14. og 15. etasje også bygget om. Adkomsten til Statsministerens kontor ligger nå i 15. etasje. Under byggearbeidene ble det stilt høye krav til standard og en representativ helhet i interiørene, med blant annet krav om lysere materialbruk i nyere rom. Utvendig fremstår 16. og 17. etasje som et relativt lett og transparent påbygg, der høyblokkas volum danner en ytre ramme for de to øverste etasjene som er trukket noe inn, samtidig som de utenfra oppleves som en samlet etasje eller et bygningsvolum.

Bygningshistorikk

1939		Arkitektkonkurranse om "kontorbygg for staten", ingen vinner ble kåret, men fire forslag ble likt premiert og omkonkurranse planlagt. Med krigen ble arbeidet liggende.
1946		Planlagt omkonkurranse ble aldri gjennomført. Ove Bang og Erling Viksjø var blant de premierte fra 1939/40. Etter Ove Bang uventete død i 1942, overtok Erling Viksjø sammen med to kolleger (Sofus Hougen og Odd Borgrud Pedersen) Bangs kontor. Viksjø startet for seg selv i 1946, og ble samme år etter en omjuryering valgt til utførende arkitekt for utbyggingen av regjeringskvartalet.
1952	1958	Høyblokken blir oppført. Lindealléen som nå fører fra Akersgata til inngangen av Høyblokken ble bevart fra Empirekvartalet.
1969	1970	Åpningen på bakkeplan ble bygget igjen i forbindelse med oppføring av Y-blokken.
1988	1990	I 1988 ble det besluttet å bygge på to fulle etasjer med nye kontorer for statsministerens administrasjon samt møtelokaler for regjeringen. Arbeidene ble avsluttet i 1990. Utførende arkitekt har vært Viksjøs arkitektkontor AS.
1995	1998	Større oppgraderinger innvendig ble foretatt for å gi Statsministerens kontor større arealer. Utvidelsen har gitt økt møteromskapasitet, nytt presse- og operasjonsrom, større forværelse for statsministeren, nye datarom, utvidet arkiv og flere kontorer.
	2000	Den seneste ombyggingen gjelder den store kantine på bakkeplan som ble ferdigstilt i år 2000.

BYGNING 29 HØYBLOKKEN

Kompleks 60 REGJERINGSKVARTALET, OSLO

Vern

Formål:	Formålet er å frede Høyblokken som et sentralt element i regjeringkvartalet og som en forseggjort representant av moderne kontorbyggeris tidligste epoke. Vernet skal sikre Høyblokkens opprinnelige arkitektur og integrert kunst i hele hovedtrappeløpet og gavlfasadene.
Begrunnelse:	Høyblokken har svært høy arkitekturhistorisk verdi og symbolverdi. Utformingen, detaljeringen og materialvalgene viser hvordan kvalitetsbevisstheten har kommet til uttrykk under en periode preget av likhetsidealer og nøkternhet. Omfattende bruk av integrert kunst hever bygningens kunsthistoriske verdi ytterligere. Til tross for senere endringer har bygningen høy grad av autensitet. Bygget er det viktigste signalbygget i regjeringkvartalet.
Omfang:	Fredningen omfatter hele ekstriret. Fredningen omfatter deler av interiøret: Hovedtrapperommet (gjennom alle etasjer), opprinnelige bygningsdeler og overflater i 1. etasje (inkl. kantine og gangsoner), nordre del av 5. etasje med utvidet midtgang, midtre del av 9. etasje, hovedtrapperommet og garderobearealet i 16. og 17. etasje., venterommet i 16. etasje. og statsrådssalen i 17. etasje. Verneklasse 2: Innredning og møbler i venterommet i 16. etasje. og i statsrådssalen i 17. etasje.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

Interiør

Interiørnr: 01
Interiørnavn: Hovedinngang
Beskrivelse: Rommet ligger i første etasje og har naturbetong kunst på vegene.

Interiørnr: 03
Interiørnavn: Statsministerens kontor
Beskrivelse: Statsministerens kontor. Ble tegnet av interiørarkitekt Bitten Hoppstock i 1988 og er endel av tre nye etasjer på bygget som ble tegnet av Per Viksjø.

Interiørnr: 05
Interiørnavn: Vegg med Picasso
Beskrivelse: Dette er en tegning av Picasso utført av kunstneren Carl Nesjar i naturbetong.

Interiørnr: 02
Interiørnavn: Kantine
Beskrivelse: Kantinen ligger i en av Viksjøs pavljonger, mot sørøst. Den ble omgjort i år 2000.

Interiørnr: 04
Interiørnavn: Trappeoppgang
Beskrivelse: typisk trappeoppgang i bygget. Disse rommene er svært lite forandret fra sitt originale interiør.

BYGNING 29 HØYBLOKKEN

Kompleks 60 REGJERINGSKVARTALET, OSLO

Høyblokken under oppføring. Rikshospitalets gamle bygninger er ennå ikke revet. Opphavsrett: Statsbygg.

Bildet viser Høyblokkens østfasade, med inngangspart på midten. I bakgrunnen til venstre skimtes Gamle regjeringsbygget. Opphavsrett: Statsbygg.

Bildet viser hovedinngangsrommet. Opphavsrett: Statsbygg.

Opprinnelig gjennomkjøring på gatenivå. Inngangsdøren mot driftskontorene var derfor opprinnelig en ytterdør. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 29 HØYBLOKKEN

Kompleks 60 REGJERINGSKVARTALET, OSLO

Bildet viser kantinen som er et lyst rom med store vindusflater. Opphavsrett: Statsbygg.

Bildet viser sør enden av Høyblokken, med sine karakteristiske sandblåste relieffer i betongmuren. Opphavsrett: Statsbygg.

Bildet er tatt fra Grubbegata i retning norvest og viser Høyblokken. Opphavsrett: Statsbygg.

5.etasje. Opprinnelig kontorstruktur med utvidet midtgang. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 29 HØYBLOKKEN

Kompleks 60 REGJERINGSKVARTALET, OSLO

9. etasje. Kontorkorridor. Opphavsrett: Statsbygg. Hovedtrappeløpet med dekorasjoner i hver etasje utført av kjente norske kunstnere. Her fra 14. etasje. Opphavsrett: Statsbygg.

Garderobearealet i 16. etasje. Opphavsrett: Jiri Havran.

Statsrådssalen. 17. etasje. Opphavsrett: Teigens Fotoatelier.

BYGNING 31 MØLLERGATEN 19

Kompleks 60 REGJERINGSKVARTALET, OSLO

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	STATSBYGG ØST
GAB nr:	80478402
Gnr/bnr:	208/423
Oppført:	1862 - 1866
Byggherre:	Kristiania kommune
Arkitekt:	Jacob Wilhelm Nordan
Opprinnelig funksjon:	Offentlig forvaltning
Nåværende funksjon:	Offentlig forvaltning
Bygningsart:	Rettslokale
Regulering:	Regulert: Møllergt. 19 er regulert til spesialområde bevaring og bruksregulert som offentlig bygning. Ref. stadfestet plan 1976 (jfr. s-2104).
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6 Annet vern: Gul liste

Kartutsnitt av Møllergaten 19 (markert i blått). Opphavsrett: Statsbygg.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Møllergt 19 er en sentralsymmetrisk murbygning fra 1866. Bygget var tidligere Oslos hovedpolitistasjon, og er ett av de sentrale historiske monumentalbyggene i Oslo. Bygningen har idag tre etasjer hvilende på en markant sokkeletasje. Midtpartiet er fremhevet, og markeres både ved fremskutt fasadeliv og større høyde. Klokketårnet - som er tilført senere over inngangspartiet - markerer midtaksen ytterligere. Med den imponerende plasseringen over Youngstorvets basarer ruver bygningen i bybildet og er av vesentlig betydning for Youngstorvets enestående kvalitet som plassrom.

Sammendrag bygningshistorie

Bystyret besluttet 15. nov. 1862 å oppføre en fengselsbygning med politi- og rettslokaler på tomten Møllergata 19. Eiendommen hadde vært i byens eie siden midten av 1600-tallet og ble frem til 1811 benyttet som gravplass for beboere i forstedene (Vaterland kirkegård). 22 tidligere hadde stadskonduktør Chr. H. Grosch foreslått byens rådhus reist på samme sted. Arkitekt Jacob Wilhelm Nordan (1824-92) fikk arkitektoppdraget, og i november 1866 sto bygningen ferdig til å tas i bruk. Til da hadde politiet hatt sin hovedstasjon i den gamle rådhusbygningen, Rådhusgt. 7. Både politikammeret og fengselet ble senere utvidet. Et fotografi fra 1866 viser at politikammerets sisdepartier var på bare en etasje. I 1876 ble det bygget på til tre etasjer. Det ble foretatt en ny utvidelse av fengselsbygningen i 1896-97. Møllergata 19 var en avdeling av Kretsfengsel og var eiet og drevet av kommunen med et tilskudd fra Staten.

Politistasjonen på Møllergata 19 ble erklært bevaringsverdig av bygningsrådet i 1973, og regulering til spesialområde bevaring ble stadfestet 1976. Fengselet ble revet i 1976 for å gi plass for den nye S-blokka.

Politistasjonen ble tatt i bruk som departementskontorer i 1981.

Det er spesielt politistasjonens rolle under siste verdenskrig som har gitt Møllergata 19 en plass i Norges historie. Allerede 10. april 1940 kom de første politiske fangene til Møllergata. Først satt politiske og andre fanger om hverandre i fengselet, så ble frem celler avgitt til tysk bruk, og i august 1940 ble hele fengselet overtatt av tyskerne. Mange kjent personligheter innen norsk kulturliv satt her under krigen, en av dem av dikteren Arnulf Øverland. Etter norske regler var det plass til 145 fanger, men tyskerne hadde til tider opptil 550 fanger på Møllergata. Fangene satt gjerne her mens de ventet på å bli avhørt på Victoria Terrasse, men ofte foregikk det også avhør i fengslet. Om morgenen 9. mai 1945 overga Vidkun Quisling seg til norske myndigheter på trappa foran Møllergata 19 etter Tysklands kapitulasjon.

Bygningshistorikk

1862	1866	Oppføring av fengselsbygning med politi- og rettslokaler på tomten Møllergata 19 - "Vaterland kirkegaard" - etter tegninger av arkitekt Jacob Wilhelm Nordan (1824-92)
1876	1897	Politi og rettslokalene viste seg imidlertid snart å være for små, og allerede i 1876 ble det bevilget penger til å bygge en tredje etasje på politibygningen. Her ble det plass ikke bare til politi og byrett, men også byskriveren og sunnheitskommisjonen. Møllergata 19 fortsatte å være Oslo-politiets hovedkontor helt til det nye politihuset i Grønlandsleiret ble tatt i bruk 1978. Fengselsdelen ble utvidet i 1896-97.
1940	1945	Politiske og andre fanger satt i fengslet under hele 2. verdenskrig. Fra august 1940 ble hele fengslet overtatt av tyskerne. Etter norske regler var det plass til 145 fanger, men til tider satt opptil 550 mennesker her. Om morgenen 9. mai 1945 kunne flere fanger se fra sine cellevinduer hvordan Vidkun Quisling på trappa foran Møllergata 19 overga seg til norske myndigheter etter Tysklands kapitulasjon.
1973	1976	Bygningsrådet i Oslo erklærte Møllergt 19 som bevaringsverdig i 1973, og regulering til spesialområde bevaring ble stadfestet i 1976.
1978	1981	Etter utflyttingen av politistasjonen i 1978 ble det igangsatt rehabilitering for å innlemme bygningen i regjeringskvartalet. Man søkte i samråd med de antikvariske myndigheter å bevare mest mulig av bygningens opprinnelige karakter, både i detaljer og rominndeling. Rehabiliteringen av hovedbygningen var ferdig i 1981 og ga Møllergata 19 ny verdighet (totalrehabilitert). Arkitekt under rehabiliteringsprosessen var Viksjø Arkitektkontor AS.

Vern

Formål:	Formålet er å bevare Oslos tidligere hovedpolitistasjon - nå en del av Regjeringskvartalet - som et av Oslos sentrale historiske monumentalbygg og som en kunnskapskilde om okkupasjonstiden under 2. verdenskrig.
Begrunnelse:	Møllergata 19 har høy arkitekturhistorisk verdi og meget høy symbolverdi som politistasjon under siste verdenskrig. Bygningen danner en viktig fondvegg for Youngstorvet slik det er plassert symmetrisk over basarhallene. Den rehabilitering som Møllergata 19 gjennomgikk da bygget ble innlemmet i Regjeringskvartalet i 1981, har i stor grad bevart byggets opprinnelige karakter, både i detaljer og rominndeling.
Omfang:	Fredningen omfatter eksteriøret og innvendig hovedstruktur, samt inngangspartiet i 1. etasje og opprinnelige interiørelementer (slik som dører, listvert, panelfelt) i andre deler av bygget.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

BYGNING 31 MØLLERGATEN 19

Kompleks 60 REGJERINGSKVARTALET, OSLO

Interiør

Interiørnr: 01

Interiørnavn: Kjeller/kantine

Beskrivelse: Det tidligere fengselslokalet er nå restaurert og omgjort til kantine.

Interiørnr: 02

Interiørnavn: Tidligere resepsjon/hovedinngang

Beskrivelse: Rommet er forholdsvis godt bevart, med blant annet flotte søyle og hvelvkonstruksjoner.

Bildet viser Møllergatas monumentale fasade sett fra Youngstorget i retning vest. På nedsiden av bygget ser man de karakteristiske basarene som tar opp høyden ned til torget. Opphavsrett: Statsbygg.

Bildet viser midtpartiet, med hovedinngangen mot Youngstorget. Opphavsrett: Statsbygg.

Bildet viser sørenden av bygget mot Eva Kolstadsgate. Møllergata 19 er bygget sammen med S-blokka og dette ble gjort i 1976-1978. Opphavsrett: Statsbygg.

Møllergata 19 er direkte forbundet med S-blokka. Opphavsrett: Statsbygg.

Hovedinngangen fra Møllergata sett fra innsiden. I dag er den stengt av. Opphavsrett: Statsbygg.

Det er inngangen direkte fra S-blokka som benyttes i dag. Opphavsrett: Statsbygg.

Kontorkorridor etter siste rehabilitering. Opphavsrett: Statsbygg.

Gammel brystningspanel i moderne møblert møterom. Opphavsrett: Statsbygg.

Ett av møterommene. Opphavsrett: Statsbygg.

Gammelt trappeløp. Opphavsrett: Statsbygg.

I kjelleren er det i dag kantiner. Opphavsrett: Statsbygg.

Nisje med ovn for opprinnelig oppvarming i kjelleretasjen. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 10805 R-5

Kompleks 60 REGJERINGSKVARTALET, OSLO

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	STATSBYGG ØST
GAB nr:	81130027
Gnr/bnr:	208/11
Oppført:	1992 - 1996
Byggherre:	Statsbygg
Arkitekt:	Sivilarkitekt MNAL Torstein Ramberg AS
Opprinnelig funksjon:	Offentlig forvaltning
Nåværende funksjon:	Offentlig forvaltning
Bygningsart:	Kontor
Regulering:	Regulert: Til byggeområde for offentlig bygning. Vedtatt 20.05.1992.
Vernestatus:	

Kartutsnitt av R-5. Opphavsrett: Statsbygg.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

R-5, oppført i 1993 - 96, er et tett bygningsvolum som fyller hele det tilgjengelige tomtarealet. Bygningen er på 11 etasjer, men tilpasser seg til omgivelsene med trappevis inntrukne toppetasjer slik at synlige gesimslinjer harmonerer med tilliggende bygg.

Fasadenes hovedmaterialer er naturstein, glass og metall, og man har ved utformingen delt overflaten til flere deler med hver sin rytme og uttrykk, og slik skapt uttrykk som harmonerer med bystrukturen og tilliggende eldre bebyggelse.

Arealene inne i den dype bygningsmassen får dagslys gjennom fem lyssjakter i varierende fasonger og størrelser, slik at interiørene fremstår som lyse og luftige.

Sammendrag bygningshistorie

I løpet av 1980-tallet kjøpte staten flere eiendommer i Ditten-kvartalet, og konkrete planer for en ny departementsbygning på vestsiden av Akersgaten kunne ta form.

Etableringen av Ditten-kvartalet medførte riving av flere flotte historiske bygniger. Kun én ble bevart: Toga-gården, en forretningsgård fra slutten av 1800-tallet på hjørnet Akersgata/Teatergata, er integrert i det store bygningskomplekset som nå kalles R-5. VG-bygget og Toga-gården blir stående som kvartalets hjørnemarkeringer, Nybyggdelen av R-5 danner midtparti. R-5 danner også den vestre veggen i byrommet som omkranser Regjeringsparken. Rive- og gravearbeidene ble gjennomført 1992, arbeidene med råbygget ble påbegynt i april 1993 og i 1996 sto bygget ferdig.

Vern

Formål:	Formålet med eksteriørvernet er å bevare R-5 som en viktig del av regjeringskvartalet og som en tydelig representant av sin tids planleggingsidealer. Formålet med interiørvernet er å ivareta det opprinnelige designkonseptet slik at bygningens interiør fortsetter å harmonere med eksteriøret, og å sikre at man ved fremtidig forvaltning og tilpasninger av interiørene respekterer og retter seg etter den helhetlige tankegangen bak interiørdesignet; konsekvent bruk og plassering av fargeoverganger og dekorasjonselementer, måten å bruke integrert kunst på, bruken av forskjellige treslag, samt variasjon i fargevalg i ulike soner som også tas opp i spesialdesignede tekstiler og møbler.
Begrunnelse:	R-5 er en viktig representant av 1990-tallets måte å tenke bybilde og kontorbygging på. Bygningen fremstår som en selvstendig komposisjon med balansert sammensatte fasademaer, samtidig som den tilpasser seg omgivende rammer og utnytter tilgjengelig plass maksimalt. Integreringen av Toga-gården (en forretningsgård fra slutten av 1800-tallet) på hjørnet Akersgt/Teatergt vitner om både ønske om og evne til å ivareta historiefortellingen selv ved omfattende nybygging. Designet og materialvalgene vitner om fornyet kvalitetsbevissthet i offentlig bygging. Interiørene viser betydelig fokus på plassutnyttelsen, men det store mangfoldet av romformer er samtidig gitt et lyst og lett uttrykk.
Omfang:	Fredning, verneklasse 1: Eksteriøret, medregnet taket og ytterveggene i lysgårdene. Verneklasse 2: Interiøret i forstand gjennomført design med bruk av lyse materialer i kontorarealene og mørkere materialvalg i statsrådsseksjonene.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

BYGNING 10805 R-5

Kompleks 60 REGJERINGSKVARTALET, OSLO

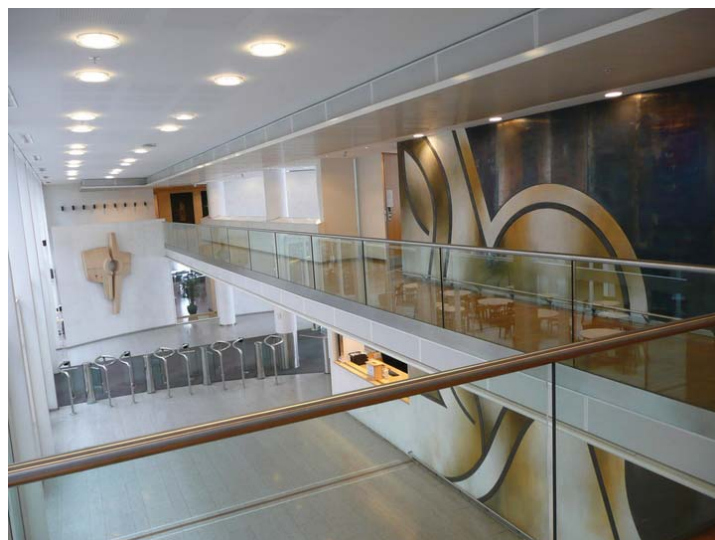
R5 - Oversiktsbilde sett fra Høyblokka. Opphavsrett: Jiri Havran.

Alleen i Regjeringsskivartalet binder R-5 sammen med Høyblokka. Opphavsrett: Statsbygg.

Vestibulen åpner seg mot Akersgata. Opphavsrett: Statsbygg.

Vestibyleområdet sett fra plan 2. Integrert kunst ved Terje Uhrn. I bakgrunnen en treskulptur av Nils Aas. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 10805 R-5

Kompleks 60 REGJERINGSKVARTALET, OSLO

Kontor med interiørelementer designet for dette bygget. Opphavsrett: Statsbygg.

R-5 Spesialdesignet kontorinnredning er gjennomgående. Opphavsrett: Statsbygg.

R-5 Skulptur i lysgård IV utført av Kristian Blystad. Opphavsrett: Statsbygg.

Den største av lysgårdene i R-5. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 10805 R-5

Kompleks 60 REGJERINGSKVARTALET, OSLO

R-5 fasade langs Teatergata. "Togagården"s eksteriør er bevart. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 32 S-BLOKKEN

Kompleks 60 REGJERINGSKVARTALET, OSLO

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	STATSBYGG ØST
GAB nr:	80818416
Gnr/bnr:	208/423
Oppført:	1976 - 1978
Byggherre:	Den norske stat
Arkitekt:	Per Viksjø
Opprinnelig funksjon:	Offentlig forvaltning
Nåværende funksjon:	Offentlig forvaltning
Bygningsart:	Kontor
Regulering:	Regulert: Området er regulert til tomt for offentlig bygning, regjeringsbygg. Deler av bygningen langs Møllergata er regulert til spesialområde bevaring. Vedtatt 06.01.1976.
Vernestatus:	

Kartutsnitt S-blokken (markert i gult). Opphavsrett: Statsbygg.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Bygget har syv etasjer samt kjelleretasje, underetasje og et teknisk takoppbygg, bærende konstruksjoner er i plasstøpt betong. Fasadene er kledd med tegl, vindus- og kantbeslag er utført i kobber. De relativt dyptliggende båndvinduene gir en effektiv relief i fasadene. Med sin utforming og materialvalg signaliserer bygningen både nøkternhet og kvalitetsbevissthet.

1. etasje knytter seg med to sidefløyer til Møllergata 19. Utearealet mellom disse er bearbeidet med heller og beplantning.

Sammendrag bygningshistorie

En formmessig grunnide for S-blokken (samt Y-blokken og R-4) var med allerede i Erling Viksjø sitt konkurranseutkast for Høyblokken. Per Viksjø overtok etter sin far, og Viksjø's arkitektkontor bearbeidet og tegnet både S-blokken og R-4. Byggingen av S-blokken startet i 1976 etter at den gamle fengselsbygningen (Oslo kretsfengsel) bak Møllergata 19 ble revet, og bygningen sto ferdig i 1978.

Interiørene er blitt endret i varierende grad. Plangrepet er intakt i de fleste etasjer, mens fargene og overflatene har vært gjenstand for flere fornyinger og endringer.

Bygningshistorikk

1956	1970	De planmessige rammene for S-blokken (og R-4) ble allerede lagt da Erling Viksjø tegnet høyblokka og Y-blokka på 1950-tallet. Viksjø's arkitektkontor videreførte arbeidet under Per Viksjø's ledelse og bearbeidet både S-blokken og R-4 videre til utførelse.
1976		Den gamle fengselsbygningen (Oslo kretsfengsel) mot Grubbegata, bak Møllergata 19, ble revet for å gi plass til S-blokken.
1976	1978	S-blokken bygges.
1978	1981	S-blokken knyttes med glassganger til Møllergate 19 som rehabiliteres og tas i bruk som departementskontorer.

Vern

Formål:	Formålet er å bevare S-blokken som en representant av regjeringsbyggeri fra 1970-tallet.
Begrunnelse:	Bygningen er et formålsbygg bygget for å huse statsadministrasjonen, og er en god representant av kontorbyggeri fra sin tidsperiode, med kvalitetsbevisst materialbruk og detaljering. Bygningsvolumet er en viktig del av byrommet i regjeringskvartalet samtidig som den knytter seg visuelt til Brannstasjonen med sin orientering og materialvalg.
Omfang:	Eksteriør.
Vernekategori:	Verneklasse 2, bevaring

Bygningen er nøktern, men har høy materialkvalitet. Opphavsrett: Statsbygg.

Inngangspartiet til S-blokken uttrykker nøkternhet. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 32 S-BLOKKEN

Kompleks 60 REGJERINGSKVARTALET, OSLO

Stram fasade mot Møllergata 19. Sidelyset understreker relieffvirkningen. Opphavsrett: Statsbygg.

Resepsjonen. Opphavsrett: Statsbygg.

Rester av den gamle fengselsmuren er bevart i resepsjonen. Opphavsrett: Statsbygg.

Inngangsparti fra trappeløp til kontorkorridor. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 32 S-BLOKKEN

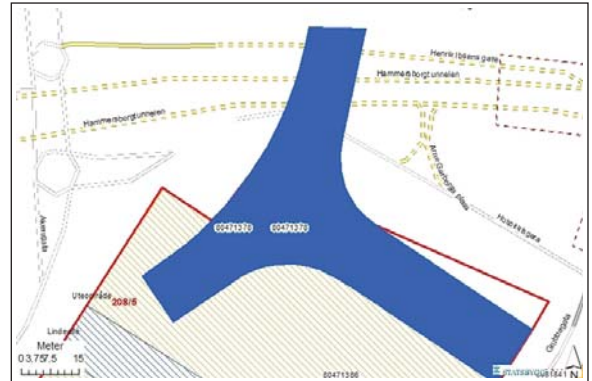
Kompleks 60 REGJERINGSKVARTALET, OSLO

S-blokken sett fra Grubbegaten. Opphavsrett: Statsbygg.

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	STATSBYGG ØST
GAB nr:	80471378
Gnr/bnr:	208/5
Oppført:	1967 - 1969
Byggherre:	Den norske Stat
Arkitekt:	Erling Viksjø
Opprinnelig funksjon:	Offentlig forvaltning
Nåværende funksjon:	Offentlig forvaltning
Bygningsart:	Kontor
Regulering:	Regulert: Y-blokken er regulert til bruk som offentlig bygning, og er innlemmet i soneplanene s2104 (1976), s2255 (1977) og endring av reguleringsbestemmelsene (s -2888 16.12.1986)
Vernestatus:	

Kartutsnitt av Y-blokken. Ophavsrett: Statsbygg.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Y-blokken er planlagt til å danne en samlet komposisjon med Høyblokken (ferdig 1958). Y-blokken har fem etasjer samt kjeller, bygget sto ferdig i 1969. Planløsningen er Y-formet, sidene av "Y"-en er buede og bygget er plassert og orientert slik at den ene langsiden buer seg elegant rundt Høyblokken. Fasadene er en variasjon av temaer brukt i Høyblokken; hovedvolumet svevende over inntrukket sokkelmotiv, ruteraster i frilagt betong, vinduer med integrerte trefelter dypere i fasaden for å gi relieffvirkning. Gavlene er utsmykket med relieffer av Carl Nesjar etter forelegg av Pablo Picasso. Det er viktig å peke på at også takflaten er gitt en bevisst utforming som er like viktig som fasadene for øvrig.

Selv om noe av interiørene er modernisert er det opprinnelige preget gjennomgående og tydelig i hele bygningen. Trappeløp og hovedtrekkene i planløsningen er opprinnelige. Også opprinnelig kontorinnndeling er for det meste bevart. De fleste dører og alle vinduer (teak) er opprinnelige. Veggene rundt kjerner med bifunksjoner har opprinnelige overflater i frilagt betong. Også natursteinkledningen ved heisfronten er opprinnelig.

Sammendrag bygningshistorie

Konseptet for Y-blokken var med allerede i Erling Viksjøs konkurranseutkast for Høyblokken og ble ferdigstilt 11 år etter denne.

I 1995 ble det gjennomført en rehabilitering av byggets ventilasjonsanlegg samt endring av endel planløsninger. I den sammenheng ble også mye av overflatene fornyet; blant annet nytt gulvbelegg og strie på veggene i kontoretasjene, også toalettene ble pusset opp. Nye veggmonterte lysarmatur i hovedtrappeløpet. Nytt møterom med glassbyggerstein ble innført på 1. etasje, delt ut av foajeen. Rehabilitering av de originale teakvinduene ble foretatt i 2006-7.

Bygningshistorikk

1969	Y-blokken ferdigstilles og overleveres til SBED 18.07.1969, innflyttingen skjer i løpet av sommeren. Planene for Y-blokken hadde eksistert siden Høyblokken ble ferdig 11 år tidligere. Bygget rommet kontorer, møterom og arkiv for Kirke- og undervisningsdepartementet foruten trykkeri, postkontor, vaktmesterleilighet og garasje plasser i to etasjer.
1995	Bygningen stod forholdsvis uendret frem til 1995, da var det behov for opprustning av tekniske anlegg, samt endring av deler av planløsninger p.g.a av omorganiseringer hos brukeren. Ved ferdigstillelse av R5 skulle kulturdepartementet flytte ut og kontoretasjene i sin helhet skulle disponeres av kirke- utdannings- og forskningsdepartementet. Ny statsrådseksjon ble etablert i 5. etasje mot Grubbegata .
1996	Regjeringsparken mellom Y-blokken og Høyblokken ferdigstilles. Utomhusplanen er et resultat av en arkitektkonkurranse i 1990.

Vern

Formål:	Formålet er å bevare Y-blokken som et viktig symbolbygg med særegen skulpturell utforming, som et fremragende eksempel på representativt kontorbyggeri fra sin tidsperiode og som en essensiell del av komposisjonen bygningen danner sammen med Høyblokken. Verneet skal sikre bygningens opprinnelige arkitektur og integrert kunst.
Begrunnelse:	Y-blokken har svært høy arkitektonisk og arkitekturhistorisk verdi og danner sammen med Høyblokken et bygningsmiljø med svært stor estetisk og arkitekturhistorisk verdi. Bruk av integrert kunst gir bygningen en høy kunsthistorisk verdi. Bygningen har også en viktig rolle i sentraladministrasjonenes historie.
Omfang:	Eksteriør, inkludert taket, og interiør.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

BYGNING 30 Y-BLOKKEN

Kompleks 60 REGJERINGSKVARTALET, OSLO

Bildet viser sørgavlens ende av den ene armen på det stjerneformede bygget. Til høyre ser man bygget krumme seg rundt Høyblokka mot øst. Det sandblåste kunstverket "Fiskerne" er tegnet av Pablo Picasso og utført av Carl Nesjar. Opphavsrett: Statsbygg.

Y-blokken er et godt eksempel på hvor viktig takets utforming er for bygningens helhetsuttrykk. Opphavsrett: Statsbygg.

Bildet viser nordfløyen av Y-blokken til venstre i bildet. Deichmanske bibliotek til høyre og bakerst i bildet ligger Trefoldighetskirken. Området på denne nordøstlige siden av anlegget er enkelt opparbeidet. Opphavsrett: Statsbygg.

Inngangspartiet. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 30 Y-BLOKKEN

Kompleks 60 REGJERINGSKVARTALET, OSLO

Vestibulen med Picasso-tegning sandblåst i betongen under ledelse av Carl Nesjar. Opphavsrett: Statsbygg.

Trappeoppgang sentralt i bygningen. Opphavsrett: Statsbygg.

Originale dører mot trapperommet. Opphavsrett: Statsbygg.

Korridorarelene gjenspeiler plangrepet og byr på varierte romopplevelser. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 30 Y-BLOKKEN

Kompleks 60 REGJERINGSKVARTALET, OSLO

Statsrådets møterom. Opphavsrett: Statsbygg.

Korridorer. Opphavsrett: Statsbygg.

Kjelleretasje med originale dører og gulvbelegg. Opphavsrett: Statsbygg.

Bygnings- og eiendomsdata

Fylke: Oslo
 Kommune: 301/Oslo kommune
 Opprinnelig funksjon: Tinghus
 Nåværende funksjon: Departementskontorer
 Foreslått vernekategori: Verneklasse 1, fredning
 Totalt antall bygg: 1

Kartutsnitt av Grubbegata 1. Opphavsrett: Statsbygg.

Bygningsoversikt, omfang vern

Byggnr	Byggnavn	Oppført	Verneklasse	Omfang	GAB nr	Gnr/Bnr
191	GRUBBEGATEN 1, OSLO	1937 - 1940	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør	80475721	208/908

Vern kompleks

Formål: Formålet er å bevare Grubbegata 1 som en del av bygningsmiljøet som i dag utgjør regjeringskvartalet.
 Begrunnelse: Bygningen har høy arkitekturhistorisk og retthistorisk verdi.
 Omfang: Bygningen foreslås fredet, for nærmere spesifisering se bygningsnivå.

Beskrivelse kulturmiljø

Eiendommen ligger i tett bystruktur, i Grubbegata som går fra Grensen og mellom R-4, S-blokka og Høyblokka. Bygget - tidligere Oslo Tinghus - fyller det meste av tomtearealet. Tilliggende bygg til Grubbegata 1 er Høyesteretts hus som igjen ligger vis å vis G-blokka. I dag betraktes Grubbegata 1 som en del av regjeringskvartalet, jfr. kompleks 60.

Eiendomshistorikk

Før 1933: Ifølge Oslo byleksikon lå Oslo kretsfengsel på tomten frem til 1933.
 1936: Ove Bang vant arkitektkonkurransen for det nye tinghuset.
 1936-1940: Prosjektering og bygging pågikk. Huset ble ferdigstilt i 1940.
 1994: Nye Oslo tinghus ved Hambros plass ble ferdigstilt, og lokalene i Grubbegata 1 ble frigitt til andre formål.
 1994-1996: Bygningen ble brukt til midlertidige lokaler for høyesterett mens deres bygning var under oppussing.
 1996-1998: Statsbygg utlyser en begrenset arkitektkonkurranse for ombygging av Grubbegata 1. Prosjektering ble startet i 1997, med bygging fra våren 1998.
 1999-: Bygningen brukes til departementskontorer.

Kilder: Oslo byleksikon, Ferdigmelding 1996-1998, Artikkel i bladet Byggekunst 4/95.

Verneverdige bygg

Byggnr: 191
 GAB nr: 80475721
 Navn: GRUBBEGATEN 1, OSLO
 Oppført: 1937 - 1940

Bildet viser Grubbegata 1 sett mot sørvest. Opphavsrett: Statsbygg.

Fasade mot bakgård. Glassbyggerstein i trappeoppgangen. Opphavsrett: Statsbygg.

Overlys ned i rettsalene. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 191 GRUBBEGATEN 1, OSLO

Kompleks 74 GRUBBEGATA 1, OSLO

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	STATSBYGG ØST
GAB nr:	80475721
Gnr/bnr:	208/908
Oppført:	1937 - 1940
Byggherre:	Den norske stat
Arkitekt:	Ove Bang
Opprinnelig funksjon:	Offentlig forvaltning
Nåværende funksjon:	Offentlig forvaltning
Bygningsart:	Rettslokale
Regulering:	Regulert: Grubbegaten 1 er regulert til offentlig bygning jfr. s-2255, 28.7.77, og gitt nye reguleringsbestemmelser jfr s-2937, 1.10.87
Vernestatus:	Annet vern: Gul lliste

Kartutsnitt av Grubbegata 1. Opphavsrett: Statsbygg.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Bygningen - opprinnelig Oslo tinghus - er et resultat av en arkitektkonkurranse vunnet av Ove Bang i 1936. Bygget sto ferdig i 1940 og er et av de få eksemplene av rendyrket funksjonalisme i Norge. Bygget eksponerer langsiden mot gaten. Bygningen har 6 hele etasjer, en mezzanin over 1. etg, inntrukket 7. etasje, samt kjeller. 1. etasje og mezzanin er trukket inn for å gi plass til en søylearkade mot gaten. Fasadehøyden er tilpasset nabobygningene. Søylearkaden bærer en glatt fasade med båndvinduer, vindusflatene er plassert tilnærmet i ytterlivet av ytterveggen. Som fasadekledning er det brukt naturstein (Solvåg gabbro). Komposisjonen er luftig og velproporsjonert. Inngangspartiet er plassert i hjørnet av bygningen og danner overgangen fra Høyesteretts hus til dette bygget. Bygget er mest kjent for sin søylehall; tidligere publikumsareal - nå kantine - omkranset av tidligere rettsaler i første etasje. Flere av hovedrommene får dagslys gjennom felter i glassbyggestein. I rettsalene (samt noen forrom) er glassbyggetein i himlingene brukt for å gi overlys til lokalene. Vertikaltrafikk går i hovedtrapp med heisseksjon i enden mot Høyesterettshus og en bitrapp i motsatt ende av bygningen. Det er en egen trapp til mezzaninen og toalettene i kjeller. Bygningen har gjennomgått flere rehabiliteringer og ombygginger. De fleste vinduer er skiftet ut på 1980-tallet. I 7. etasje er det noen få originale stålrammer med senere montert iseherglass (rom 719, gang 720 samt toalettene) Feltene med glassbyggestein er opprinnelige, takvindukonstruksjonene som beskytter disse er innført senere. I 1. etasje er rominndeling beholdt i hovedtrekk, men det meste av interiørelementer og overflater er fra rehabiliteringen 1997-98. Kantinen ble innført i forbindelse med denne ombyggingen. Delvis opprinnelig panelkledning i rom nr. 101. Gulvheller og natursteinkledning på veggene i inngangshallen er opprinnelige, også gulvhellene i søylehallen er opprinnelige. Mezzaninen og 2. etasje er minst endret og det er bevart opprinnelige plassbygde interiørelementer. Integrerte garderobeseksjoner i de tidligere dommerkantorene godt bevart, til dels med opprinnelige beslag. 3. - 7. etasje har gjennomgått en mer omfattende ombygging, det meste av overflatene er fra 1997 - 98. Noen bevarte kontorrom i 3. etasje. Trapperommene godt bevart, også etasjenummering intakt i de fleste etasjer. Heisene er ombygget fra tre små til to romsligere kabiner.

Bygningshistorikk

1936	1940	I 1936 vant Ove Bang arkitektkonkurransen om Oslo nye tinghus. Samme høst fikk Bang i oppdrag å viderearbeide planene med henblikk på at bygningene skulle realiseres så raskt som bevilgningene ville tillate. Dette medførte at arbeidet måtte oppstykkes i småkontrakter. Selve byggingen av huset fant sted mellom 1937 og 1940.
1940	1995	Oslo tinghus var i bruk med rettslokaler i en lang periode. Bygget ble omgjort en rekke ganger i løp av denne perioden, blant annet grunnet tekniske krav. I 1985 ble det bygget en rettsal på taket av tinghuset i forbindelse med rettsaken mot Arne Treholt. En annen ombygging fant sted i 1986, opprinnelige vinduer, solskjerm og dører ble skiftet.
1996	2004	Etter at det nye Tinghuset på Hambros plass ble ferdigstilt flyttet høyesterett midlertidig inn i bygget, mens deres bygg ble renoveret. I 1996 utlyste statsbygg en begrenset konkurranse om ombygging av Grubbegata 1. I 1997 ble prosjektering utført og byggingen startet i 1998. Det seirende utkastet var basert på ombygging av rettsalene til møtelokaler, med kantine plassert i søylehallen, med kjøkken mot Grubbegata. De moderne kontorene som fortsatt innehar byggets opprinnelige karakter brukes idag blant annet av Fiskeridepartementet.

Vern

Formål:	Formålet er å bevare det tidligere Oslo Tinghus som en viktig representant for norsk funksjonalisme og et av Ove Bang sine hovedverk, samt å bevare bygningens retthistoriske verdier. Vernet skal sikre bygningens opprinnelige arkitektur, bygningsdeler og overflater.
Begrunnelse:	Bygget har svært høy arkitekturhistorisk og retthistorisk verdi, og er et av de mest sentrale verkene i norsk funksjonalisme. Den er også en tett tilknyttet del av regjeringskvartalet, som samlet er et bygningsmiljø med høy bevaringsverdi.
Omfang:	Fredningen omfatter hele eksteriøret og deler av interiøret: 1. etasje og mezzaninen: Inngangspartiet, søylehallen, trappehusene, opprinnelig rominndeling samt opprinnelige overflater og bygningsdeler inkludert integrerte interiørelementer. 2. etasje: Opprinnelig rominndeling, opprinnelige overflater og bygningsdeler inkludert integrerte interiørelementer. 3. og 7. etasje: Opprinnelige overflater og bygningsdeler inkludert integrerte interiørelementer. Med opprinnelige bygningsdeler og overflater menes dører, vinduer, rekkverk, listverk, glassbyggesten, panel, steinheller, stucco lustro-overflater (dvs. overflatebehandling på puss, eksempelvis søylene i rom nr. 719) samt fast kontorinnredning (som integrerte garderobeskap i kontorer).
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

Interiør

Interiørnr: 01

Interiørnavn:

Hovedinngang

Beskrivelse:

Hovedinngangen har en enkel monumental karakter. Behandlingen av rommet er meget nøktern, men det er vel heller ikke meningen at rommet skal fremstå som et sted for festlige anledninger. Hovedinngangen har hellelagt gulv og veggen mot nord er også steinlagt. Mot nord er det en trapp opp i 2 etasje. Den søndre vegg i rommet er dekket med glassbyggerstein.

Interiørnr: 03

Interiørnavn: Rettsaler

Beskrivelse: Rettsalene er gitt en klar og sterk utfotming, flere med et karakteristisk hvelvet tak og overlys av glassbyggestein. Brukes idag til møterom.

Interiørnr:

Interiørnavn:

Beskrivelse: Kilder: Artikkel om Oslo Tinghus i Byggekunst 4/95 samt en ferdigmelding fra ombyggingen i 1996-1998.

Interiørnr: 02

Interiørnavn: Søylehallen

Beskrivelse: Blir også kalt hovedvestibulen. Dette er et monumentalt rom, med en nøktern behandling. Det har hellelagt gulv og stukk pussede søyler. Veggene var her planlagt kledd i hvit marmor, er nå bare pusset og malt. Søylehallen er belyst med glassbyggesteinsfelter. Søylen i rommet danner en rytmisk orden som får spenning og motsvar fra en friere komposisjon av veggelementer som er vevd rundt og mellom søylene. Rettsalene er gruppert rundt rommet.

Interiørnr: 04

Interiørnavn: Plantegninger

Beskrivelse: Bildet viser plantegninger for de ulike etasjene i bygget.

BYGNING 191 GRUBBEGATEN 1, OSLO

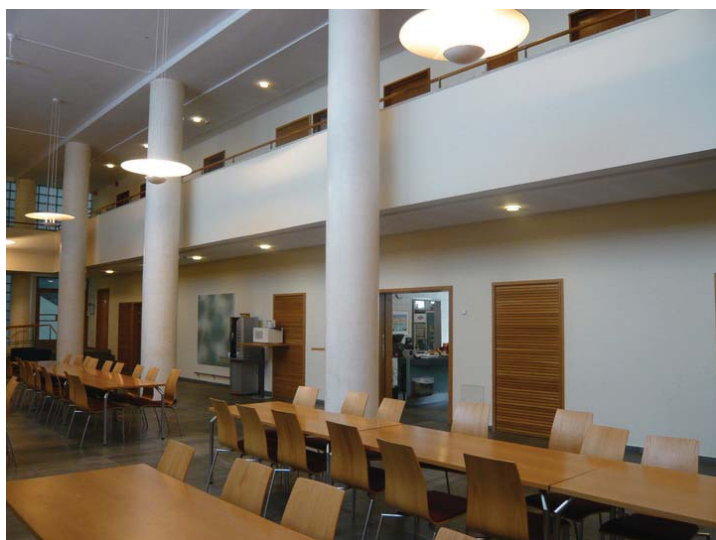
Kompleks 74 GRUBBEGATA 1, OSLO

Eksteriørbilde som viser den inntrukne 1. etasje og mezzanin som gir plass til søylearkaden mot gaten. Opphavsrett: Statsbygg.

Det er benyttet mye glassbyggerstein for å få lys inn i bygningen. Opphavsrett: Statsbygg.

Søylehallen. Kontordører skimtes på mezzanin. Opphavsrett: Statsbygg.

Bildet er tatt på taket og viser overlyset ned i øverste etasje. Overlyset er dekket av trådglass, med kobberbeslag rundt. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 191 GRUBBEGATEN 1, OSLO

Kompleks 74 GRUBBEGATA 1, OSLO

Tidligere rettssal. Opphavsrett: Statsbygg.

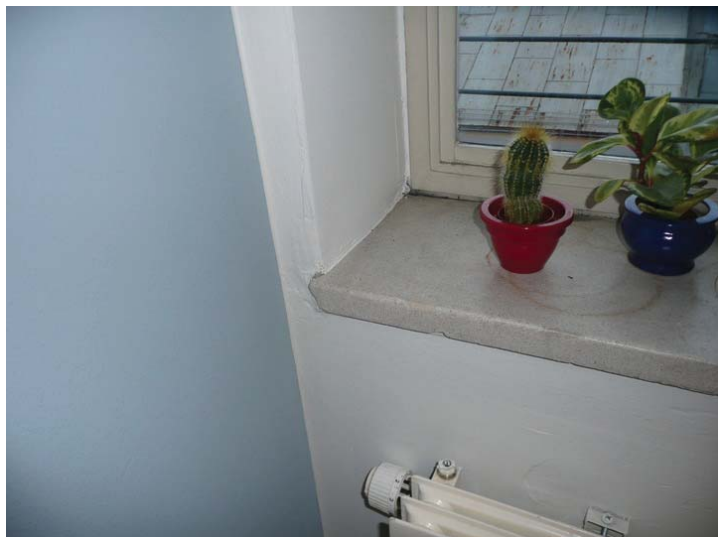
1. etasje. Tidligere rettsal. Glassbyggerstein i øvre veggparti. Opphavsrett: Statsbygg.

Detalj. Originale etasjennummer i metall. Opphavsrett: Statsbygg.

2. etasje. Fast kontorinnredning. Praktisk med vask og garderobeskap. Opphavsrett: Statsbygg.

2. etasje. Original terrassohylle på dametoalettet. Opphavsrett: Statsbygg.

7. etasje. Original stårramme på vinduene i et kontor. Opphavsrett: Statsbygg.

Messanin. Detalj med nummer på kontordør. Opphavsrett: Statsbygg.

2. etasje. Trappedøra til venstre føyer seg inn i veggrytmen. Opphavsrett: Statsbygg.

Bygnings- og eiendomsdata

Fylke: Oslo
 Kommune: 301/Oslo kommune
 Opprinnelig funksjon: bolig
 Nåværende funksjon: Kontorer
 Foreslått vernekategori: Verneklasse 1, fredning
 Totalt antall bygg: 3

Kartutsnitt av Victoria terrasse. Opphavsrett: Statsbygg.

Bygningsoversikt, omfang vern

Byggnr	Byggnavn	Oppført	Verneklasse	Omfang	GAB nr	Gnr/Bnr
49	7.JUNI PLASS 1	1884 - 1963	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør	81185921	209/402
46	VICTORIA TERRASSE 11	1884 - 1885	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør	80488556	209/407
40	VICTORIA TERRASSE 5	1887 - 1890	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør	80488505	209/404

Vern kompleks

Formål: Formålet med vern er å bevare Victoria terrasse som et eksempel på høystatus boligbyggeri fra slutten av 1800-tallet åpent eksponert og dominerende i bybildet mot Vika, som en viktig ramme for deler av sentraladministrasjonens historie, og som et sentral bygningskompleks i Norges historie under 2. verdenskrig.

Begrunnelse: Victoria terrasse har høy arkitekturhistorisk verdi som påkostet boligkompleks fra slutten av 1800-tallet, viktig rolle i sentraladministrasjonens historie helt fra begynnelsen av 1900-tallet og høy samfunnshistorisk verdi som hovedkvarter for Gestapo under 2. verdenskrig og åsted for forhør og tortur av medlemmer av den norske motstandsbevegelsen. Nordre del av Nordkvartalet - bygget på i 1963 - dokumenterer sin tids holdning til kompletterende byggeri og gir hele komplekset et storslagent inngangsparti som markerer sentraladministrasjonens bruk av bygningene.

Omfang: Fredningen omfatter eksteriør og mindre deler av interiørene nærmere spesifisert på den enkelte bygning.

Beskrivelse kulturmiljø

Victoria terrasse er et fasjonabelt boligkompleks fra slutten av 1800-tallet bestående av tre kvartaler. Kvartalene former en sammenhengende komposisjon i såkalt "Hannoverstil", tegnet av Henrik Thrap-Meyer assistert av Wilhelm von Hanno, Pal Due og Richard Steckmest.

Bygningene har sokkel/kjelleretasje, fire boligetasjer og loft. Eksteriøret er i pusset tegl med tilnærmet hvit farge. Fasadene artikuleres med relativt dypt profilerte horisontale bånd som markerer de to hovedetasjene, og med markante inn- og utspring som aksentueres med rikt utformede tårn og kupler. Rik profilering samt stor variasjon av smijernsdetaljer understreker kompleksets høystatuspreg ytterligere. Victoria terrasse har som helhet en monumental virkning som forsterkes med dekorativt utformede tårn, kupler og spir.

I nordenden av Nordkvartalet er det på 1960-tallet oppført en nyere fløy som retter seg etter kvartalets høyder og form, men har samtidig sin tids formspråk. Bygget, tegnet av Bernt Heiberg og Ola Mørk Sandvik, kompletterer Nordkvartalet mot 7. Juni plass på en balansert måte og er blant de fremste representantene av høykvalitetsbyggeri fra sin epoke.

Eiendomshistorikk

På høydedraget ved Ruseløkkbakken lå slumkvartalene "Tunis", "Tripolis" og "Algerie" som også ble kaldt "Røverstatene", et område som hadde vært befolket av fattige siden 1600-tallet. Dette var et villnis av murgårder og brakker langs småkrokete, trange gater og smug slik skildret av Eilert Sundt i skriftet "Piperviken og Ruseløkkbakken" fra 1858. Fra 1820-tallet begynte verdien av tomtene å stige og bebyggelsen forandret seg til en tettere bebyggelse i to etasjer. I 1858 ble området innlemmet i byen.

I 1874 tok generalkonsul Peter Petersen initiativet til å danne interesseselskapet "Petersborg" med det formål å bygge et leiegårdskompleks i området. Initialene PP i sprinklene foran vinduene i det oppførte kompleksets første etasje henspiller til dette.

Peter Petersen ervervet området, fjellet ble sprengt ut, og det ble opprettet to sokkeletasjer i tegl med basarer, badeanstalt, fiskehall og mange små butikker. Over dette ble det oppført et kompleks bestående av tre herskapelige leiegårder kalt Sydkvartalet, Midtkvartalet og Nordkvartalet.

Disse kvartalene med sine stilmessig sammenhengende og rikt utformede fasader var en slående kontrast til resten av bebyggelsen i området. Det første som ble bygget var Sydkvartalet i 1884-85, deretter Nordkvartalet og framsiden av Midtkvartalet i 1887 og til slutt bakre del av midtkvartalet i 1890. Komplekset var et konglomerat av ulike romplaner, trappeføringer og etasjehøyder. Det var 124 forskjellige leiligheter med varierende størrelser fra ett til ti rom. Ved ferdigstillelsen var de å regne som svært fasjonable da de var i landets fineste og største leiegårdskompleks, med innlagt vann og elektrisk lys.

Idet noe av argumentasjonen bak et så stort foretak var å gi slottet et mer standsmessig og passende naboskap fikk anlegget navnet Victoria terrasse etter kronprinsesse Victoria av Norge og Sverige (1862-1930), senere dronning av Sverige.

Etter det store boligkrakket i 1899 var ikke lenger utleievirksomhet like innbringende og komplekset ble tatt i bruk som kontorlokaler. Bruksendringen medførte ingen store endringer i planløsningene.

Utenriksdepartementet (UD) ble etablert som eget departement i 1905, og flyttet da fra Handelsdepartementets kontorer i Carl Johansgt. 41-43 til Midtkvartalet. De første kontorene omfattet 28 rom, 3 pikeværelser og 3 kjøkken. I flere år måtte Utenriksdepartementet dele plassen med private leieboere før hele eiendommen ble kjøpt av Staten i 1913 og omgjort til departementskontorer. Med dette kjøpet ble planene om å realisere den planlagte H-formete regjeringsbygningen, som G-blokka var første byggetrinn av, lagt død.

UD holdt til i Midt- og Nordkvartalet inntil de måtte evakuere den 9. april 1940. I årene etter krigen hadde departementet midlertidig tilhold i en ny forretningsgård på Solplassen (nåværende Kronprinsesse Märthas plass 1). Først i 1963 flyttet UD tilbake til Victoria terrasse da den nye fløyen med adresse 7. juni plass 1 sto ferdig.

Departementet disponerer i dag Nord- og Midtkvartalet. Deler av virksomheten holder dessuten til i leide kontorer i Haakon VIIIs gate, Ruseløkkveien og Kronprinsens gate. I Sydkvartalet var Riksrevisjonen leietaker i perioden 1913 - 1996. I dag står Sydkvartalet nesten tomt.

Viktig krigshistorie er knyttet til Victoria terrasse som under 2.verdenskrig (1940-45) var hovedkvarter for Gestapo og åsted for forhør og tortur av medlemmer av den norske motstandsbevegelsen. I dag er det ingen bygningsmessige spor igjen fra virksomheten under krigen.

Under 2. verdenskrig ble nabobygningen grensende til Nordkvartalet bombet av de allierte. På denne tomten ble det oppført en ny fløy, ferdigstilt 1963, som i dag kompletterer Nordkvartalet mot 7. juni plass.

I forbindelse med arkitektkonkurransen om komplettering av Nordkvartalet ble det også arrangert en konkurranse om basarene. Som resultat av konkurransen ble de opprinnelige basarene i teglstein på 1960-tallet erstattet av Vika terrasse, et to etasjers butikkkompleks tegnet av arkitektene E. Arnborg og R. Jensen.

Verneverdige bygg

Byggnr: 49
GAB nr: 81185921
Navn: 7.JUNI Plass 1
Oppført: 1884 - 1963

Byggnr: 40
GAB nr: 80488505
Navn: VICTORIA
TERRASSE 5
Oppført: 1887 - 1890

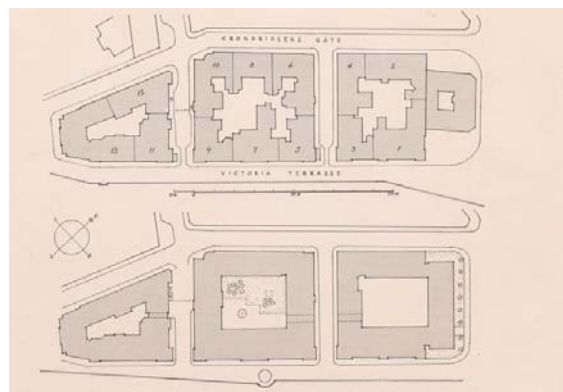

Byggnr: 46
GAB nr: 80488556
Navn: VICTORIA
TERRASSE 11
Oppført: 1884 - 1885

Tegning av fasadene mot sjøsiden slik det var opprinnelig. Opphavsrett: Statsbygg.

Victoria terrasse før og etter rehabilitering 1963-1964. Opphavsrett: Arkitekt Bernt Heiberg.

Victoria terrasse, 1910. Opphavsrett: Statsbygg.

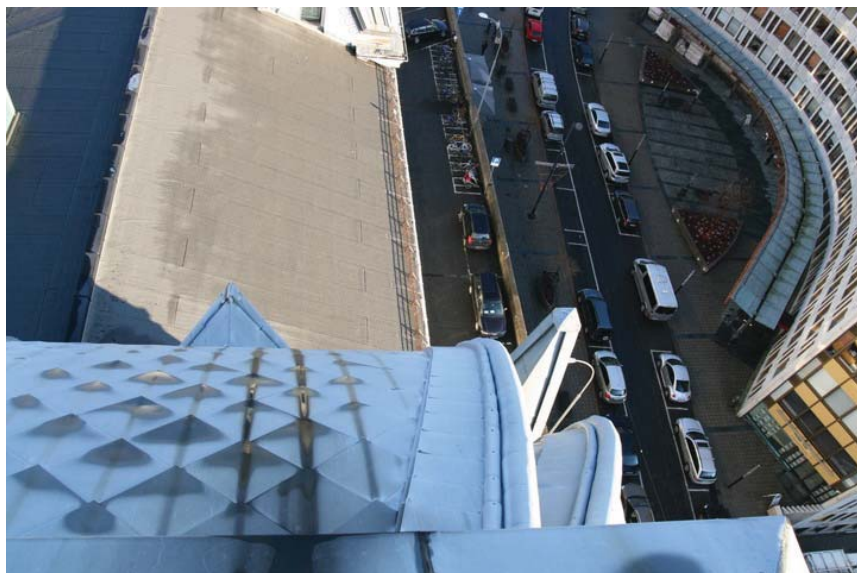
Victoria terrasse sett fra Vika. Opphavsrett: Teigens Fotoatelier.

Nordre fløy mot 7. Juni plass. Opphavsrett: Jaro Hollan.

Vinduene med smijernsgitter og PP med henvisning til Peter Petersen. Opphavsrett: Statsbygg.

Detalj - midtkuppel. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 49 7.JUNI Plass 1

Kompleks 61 VICTORIA TERRASSE, OSLO

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	STATSBYGG ØST
GAB nr:	81185921
Gnr/bnr:	209/402
Oppført:	1884 - 1963
Byggherre:	Generalkonsul Peter Petersen
Arkitekt:	Hovedarkitekt Henrik Thrup-Meyer, assistert av Wilhelm von Hanno, Paul Due og Richard Steckmest. Nordre fløy: Bernt Heiberg og Ola Mørk Sandvik.
Opprinnelig funksjon:	Bolig/bosetning
Nåværende funksjon:	Offentlig forvaltning
Bygningsart:	Bolig
Regulering:	Regulert: Området er regulert spesialområde bevaring offentlig bygninger S-3099, 28.06.89
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6 Annet vern: Gul liste

Kartutsnitt av Nordkvartalet. Opphavsrett: Statsbygg.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Nordkvartalet avslutter Victoria terrasse mot 7. Juni plassen. Fløyene mot sørøst, sørvest og nordvest er fra slutten av 1800-tallet og fremstår i samme formspråk som de øvrige kvartalene i Victoria terrasse. Fasadene er rikt dekorert med pilastre, profilering og smijernsdetaljer, inn- og utspring aksentuertes med tårn, spir og kupler. Loftet er innredet til kontorbruk senere. I forbindelse med dette er takflatene mot indre gårdsrom hevet. Ved fasaderehabilitering har man beholdt de originale vinduene på utsiden og innført nye isolerende vinduer på innsiden.

Fløyene fra 1800-tallet er koblet sammen med innvendige korridorer på 1960-tallet, og de fleste opprinnelige trappeløpene er fjernet. Kvartalets varierende planløsninger og etasjehøyder kommer til syne i korridorene, som buker seg rundt med varierende bredde og utallige ramper og trapper. Interiørene bærer preg av flere delvise ombygginger og fornyelser.

Fløyen mot nordøst er oppført på 1960-tallet til å komplettere kvartalet etter de alliertes bombing under 2. verdenskrig. Denne fløyen er gitt sin tids formspråk, samtidig som bygningsvolumet retter seg etter kvartalets høyder og form. Bygningen har en rasterfasade med stramme, vertikale proporsjoner. Små, spisse trekantede vinduer på den skråe takflaten kommuniserer tilknytningen til kvartalets eldre deler. Fasadene og de originale teakvinduene er rehabilitert på slutten av 1990-tallet.

Den nordøstlige fløyen representerer høykvalitetsbygging fra sin epoke. Dette kommer særlig til uttrykk ved innvendige publikumsarealer - inngangspati og hovedtrapperommet. Materialene er eksklusive; svart og hvitt marmor, teak og messing. 1960-tallets minimalistiske formspråk kombineres med nøye balanserte proporsjoner og svært presis detaljering.

I gårdsrommet er det oppført en frittstående, ovalformet bygning på 1990-tallet. Bygningen kobles mot hovedbyggene med glassinnklede gangbroer på 2. - 4. etg.

Sammendrag bygningshistorie

Nordkvartalet ble oppført som en del av Victoria terrasse, en fasjonabel boligkompleks fra slutten av 1800-tallet bestående av tre kvartaler. (se kompleksoppslag)

Staten kjøpte hele komplekset for kontorbruk i 1913.

Nordre del av Nordkvartalet og nabobygningen ble bombet under 2. verdenskrig (1944).

Hele kvartalet ble rehabilitert og en ny fløy som kompletterer kvartalet mot 7. Juni plassen sto ferdig i 1963.

På 1970-tallet innredet man kontorlokaler på loftene, takflatene mot indre gårdsrom ble hevet i forbindelse med dette.

Det ovale nybygget i gårdsrommet ble ferdigstilt i 1997. Bygget er forbundet med hovedbygget med to glassinnbygde gangbroer over tre etasjer.

En omfattende rehabilitering av hele kvartalet ble gjennomført i 1998 - 2001.

Bygningshistorikk

1884	1887	Kvartalet oppføres som en del av komplekset Victoria terrasse.
1905		Petersborgcompagniet tilbyr det da nyopprettede Utenriksdepartementet kontorplass i Victoria terrasse nr. 5, Midtbygningen, og departementet leier seg inn i andre til fjerde etasje.
1913		Staten kjøper hele Victoria terrasse.
1944		Under 2. verdenskrig bruker Gestapo Victoria terrasse som hovedkvarter. Nabobygningen og nordre del av Nordkvartalet blir truffet under bombing.
1963	1964	Ny fløy, tegnet av Bernt Heiberg og Ola Mørk Sandvik, blir bygget mot 7. Juni plass, og resten av kvartalet blir rehabilitert. Utenriksdepartementet flytter inn i det ombygde og utvidede Nordkvartalet.
1970	1973	Utredninger, planlegging og gjennomføring av innredning til kontorbruk i loftsetasjen i hele kvartalet. Loftene på den gamle og nye delen blir koblet sammen med en utvendig trapp. Takflatene mot indre gårdsrom blir hevet. Byggearbeidet blir fullført i 1973.
1991		Byggeprogram og kostnadsramme for en omfattende rehabilitering av Victoria terrasse, Nordkvartalet, blir vedtatt.
1994		Byggeprogram for ovalt nybygg i gårdsrom vedtatt.
1996	1997	Ett ovalt nybygg til kontorer bygges ute i gårdsrommet. Nybygget kobles til hovedbygget med innbygde gangbroer i 2. - 4. etg. Bygningen er tegnet av 4B Arkitekter.
1998	2001	Rehabilitering av Nordkvartalet ble igangsatt i 1998. Under arbeidet blir det oppdaget behov for å utvide de planlagte tiltakene på grunn av råteskader, hussopp og asbest, og kostnadsrammen blir økt i 1999. Arbeidene omfatter oppussing av fasader og vinduer, ny takteking, total rehabilitering av innvendige tekniske installasjoner og infrastruktur, samt ombygging og fornying av interiører.

BYGNING 49 7.JUNI PLASS 1

Kompleks 61 VICTORIA TERRASSE, OSLO

Vern

Formål:	Formålet er å bevare Nordkvartalet som en integrert del av Victoria terrasse, som en viktig ramme for deler av sentraladministrasjonens historie og som et eksempel på representativ bolig- og kontorbygging fra sine tidsperioder.
Begrunnelse:	Nordkvartalet har, som en del av det verneverdige bygningsmiljøet som utgjør Victoria terrasse høy arkitekturhistorisk verdi som en påkostet boligkompleks fra slutten av 1800-tallet, viktig rolle i sentraladministrasjonens historie og høy samfunnshistorisk verdi som hovedkvarter for Gestapo under 2. verdenskrig. Nordfløyen fra 1960-tallet har høy arkitekturhistorisk verdi og dokumenterer ved sitt selvstendige formspråk sin tids holdning til kompletterende bygging.
Omfang:	Verneklasse 1: Fredningen omfatter hele eksteriøret. I tillegg omfatter fredningen møterom 520 "Tårnrommet" i den gamle delen av nordkvartalet og følgende deler av interiøret i 7. Juni plass 1: inngangspartiet, hovedtrappen med heisene gjennom alle etasjer medregnet opprinnelige overflatematerialer og fargebruk, og opprinnelige interiørelementer som lysarmaturer og rekkverk.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

Interiør

Interiørnr: 02-001

Interiørnavn: Kontor i ovalen

Beskrivelse: I 1997 ble det bygd et nybygg i gårdsrommet til Nordkvartalet. Den ovale planløsningen gir utradisjonelle romformer. Rommet var frem til sommeren 2004 hustrykkeriet. Idag er det et åpent kontorlandskap.

Interiørnr: 05-001

Interiørnavn: Stort møterom

Beskrivelse: Det store møterommet som ble innredet i 5. etasje ved ombygging på 1970-tallet. Rommet ble tidligere brukt til blant annet pressekonferanser. Eksponeerte limtrebjelker i taket og ubehandlet tegl i veggene. Utsmykning i rommet er bilde "Kart/Map" av Hanne Hench.

Interiørnr: 04-001

Interiørnavn: Trapperom

Beskrivelse: Hovedtrapperommet i nordre fløy fra 1963. Sort og hvit marmor på veggene. Rommet er stort sett autentisk fra 1963. Det er idag planer om å skifte ut de originale heisene for å oppfylle dagens tekniske krav.

Interiørnr:

Interiørnavn: korridor

Beskrivelse: Ved senere omarrangering av internt trafikkmønster har man koblet kvartalets fløyer sammen med innvendige korridorer, som da har flere trapper og ramper. Interiørene er i stor grad ombygget, og korridorene som bukker seg rundt med varierende bredde illustrer tydelig utfordringene med å redusere antallet trappeløp fra 15 til 3.

BYGNING 49 7.JUNI Plass 1

Kompleks 61 VICTORIA TERASSE, OSLO

Fasade mot Drammensveien. Opphavsrett: Statsbygg.

Fasade mot sjøen. Opphavsrett: Statsbygg.

Fasade mot Drammensveien og Kronprinsens gate. Opphavsrett: Statsbygg.

Fasader inn mot gårdsrommet med det ovale bygget til høyre. Opphavsrett: Statsbygg.

Originale heiser og heisfronter samt originale lampetter i inngangspartiet. Opphavsrett: Statsbygg.

Opprinnelig dør fra trapperom inn til kontorkorridor. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 49 7.JUNI Plass 1

Kompleks 61 VICTORIA TERASSE, OSLO

Detalj fra trappen i 1963-bygget. Opphavsrett: Statsbygg.

Møterom i 1.etasje møblert med "London-bordet", eksilregjeringens møtebord under 2.verdenskrig. Maleriet på veggen er malt av Otto Sinding og framstiller slaget ved Svolder. Maleriet er utlånt fra Det kongelige slott. Opphavsrett: Statsbygg.

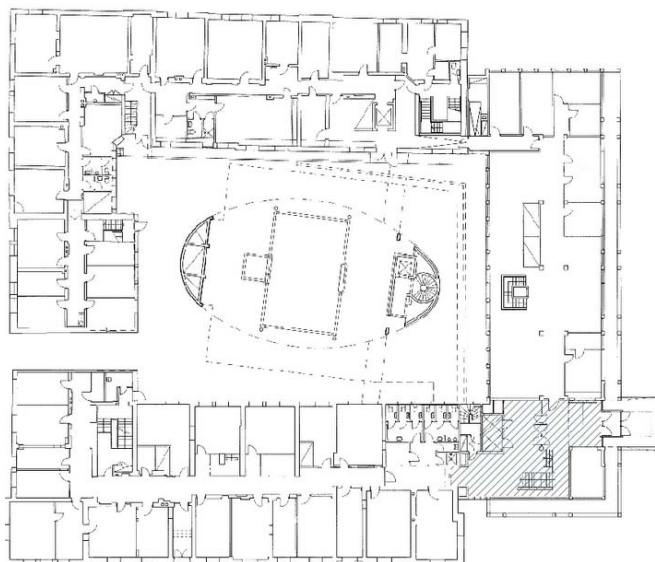
Et mindre møterom i 5.etasje kalles Tårnrommet. Opphavsrett: Statsbygg.

Møterommet Tårnrommet i 5.etasje. Opphavsrett: Statsbygg.

Møterommet Tårnrommet i 5. etasje. Opphavsrett: Statsbygg.

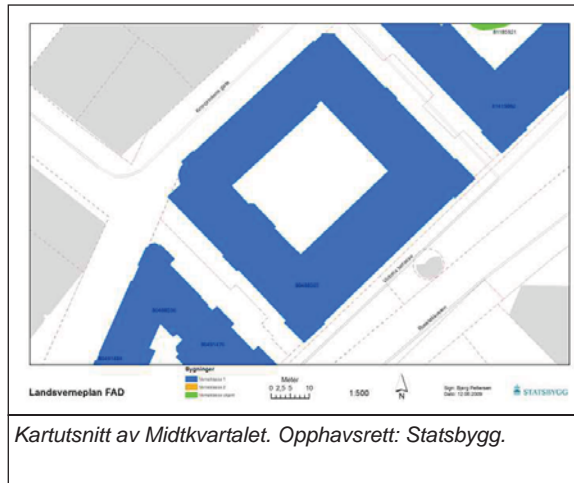
Plantegning 1. etasje. Forslag til vern med blå skravur. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 40 VICTORIA TERRASSE 5

Kompleks 61 VICTORIA TERASSE, OSLO

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	STATSBYGG ØST
GAB nr:	80488505
Gnr/bnr:	209/404
Oppført:	1887 - 1890
Byggherre:	Generalkonsul Peter Petersen
Arkitekt:	Hovedarkitekt Henrik Thrap-Meyer, assistert av Wilhelm von Hanno, Paul Due og Richard Steckmest.
Opprinnelig funksjon:	Bolig/bosetning
Nåværende funksjon:	Offentlig forvaltning
Bygningsart:	Bolig
Regulering:	Regulert: Området er regulert spesialområde bevaring offentlig bygninger S-3099, 28.06.89
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6 Annet vern: Gul liste

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Midtkvartalet er, slik navnet tilsier, det midterste av de tre kvartaler som utgjør Victoria terrasse, et fasjonabelt boligkompleks fra slutten av 1800-tallet. Kvartalenes sammenhengende fasadekomposisjon er til stor grad sentralsymmetrisk og symmetriens midtpunkt markeres tydelig i fasadeutformingen, med fremskutt midtparti og en høy, elegant kuppel over hovedinngangen til Midtkvartalet.

Kvartalet har fire etasjer over bakken, også loftet er senere innredet til bruk. Eksteriøret er i pusset tegl med tilnærmet hvit farge. Fasadene er rikt dekorert med pilastre, profilering og smijernsdetaljer, inn- og utspring aksentueres med tårn, spir og kupler.

Kvartalet har gjennomgått en omfattende modernisering på 1970-tallet. Internt trafikkmønster er lagt om, alle de fire fløyene er koblet sammen med innvendige korridorer slik at antall trappeløp ble redusert fra 15 til 4. Bakfløyer, murer og skur i gårdsrommet er revet og loftet innredet til kontorbruk ved å heve takflatene mot gårdsrommet.

Flere rehabiliteringer og ombygginger er foretatt også på 1980- og 2000- tallet. Ved fasaderehabilitering er de opprinnelige vinduene bevart mens det er satt inn isolerende vinduer på innsiden. Deler av opprinnelige interiørelementer, slik som listverk, takstukkaturer og dører, er bevart i rom som ikke er berørt av senere ombygginger. To små celler i kjelleren mot bygningens sørøstre hjørne er de eneste fysiske spor etter Gestapos tid i komplekset.

I første etasje er det anlagt en barnehage for UDs ansatte. Barnehagen disponerer en stor del av gårdsrommet.

Sammendrag bygningshistorie

Sydøstre fløy av Midtkvartalet sto ferdig i 1887. Nordvestre del av Midtkvartalet ble, som den siste delen av boligkomplekset Victoria terrasse, ferdigstilt i 1890. Ved ferdigstillelsen ble komplekset ansett som svært fasjonabelt.

Etter boligkrakket i 1899 ble hele komplekset tatt til kontorbruk, Utenriksdepartementet flyttet inn i Midtkvartalet i 1905, og staten overtok hele Victoria terrasse i 1913.

Under 2. verdenskrig brukte Gestapo Victoria terrasse som hovedkvarter. Allerede i april 1940 ble bygget overtatt av de tyske politimyndighetene Gestapo og Sicherheitsdienst. Her var det forhørsrom for alle fangene i Oslo. Av synlige spor i Victoria terrasse er i dag bare to små celler i Midtkvartalets kjeller tilbake. Cellene har ikke vinduer og dørene er fjernet ved senere ombygginger. Cellene ble brukt for korte opphold. Det var vanlig å hente fangene rett fra sine respektive fengsler. Ett av disse var Møllergata 19 som også har symboltung krigshistorie.

Politiet hadde sitt hovedkvarter i Midtkvartalet frem til 1979. I dag disponerer Utenriksdepartementet hele kvartalet.

Det ble gjennomført en omfattende modernisering av hele kvartalet på 1970-tallet.

Videre ombygginger og rehabiliteringer er blitt gjort på 1980- og 2000- tallet.

Bygningshistorikk

1887	Sydøstre fløy av Midtkvartalet ble bygget.
1890	Resten av Midtkvartalet ble oppført, som den siste delen i komplekset Victoria terrasse.
1905	Utenriksdepartementet leier seg inn i andre til fjerde etasje i Midtkvartalet.
1913	Staten overtar hele Victoria terrasse til kontorbruk.
1975	Modernisering av Midtkvartalet ble igangsatt. Av kvartalets til sammen 15 hovedtrapper ble kun fire beholdt. Bakfløyer, murer og skur ble revet og det ble etablert et åpent rektangulært gårdsrom på ca. 900 kvadratmeter. For å øke komplekset kapasitet ble også mørkeloftet innredet til kontorbruk. En gjennomgående korridor i alle etasjer ble innført for å koble kvartalet sammen. Tilpasninger til eksisterende strukturer har resultert i korridørløp med vekslende bredde og mange sidesprang.
1979	Politiet, som hadde sitt hovedkvarter i Midtkvartalet, flyttet mesteparten av sin virksomhet til det nye Politihuset ved Grønlandsleiret.
1981	Rehabilitering.
2000	Politiet flyttet ut siste rest av sin virksomhet.
2003	De nederste etasjene som hadde vært disponert av politiet ble ombygget og pusset opp for Utenriksdepartementet. I tillegg til kontorlokaler ble det anlagt en barnehage for UDs ansatte i første etasje.

BYGNING 40 VICTORIA TERRASSE 5

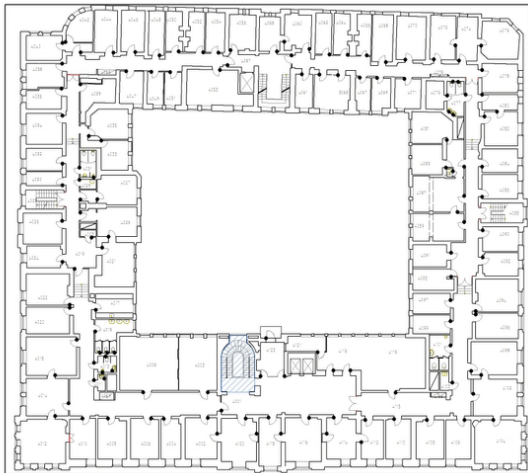
Kompleks 61 VICTORIA TERASSE, OSLO

Vern

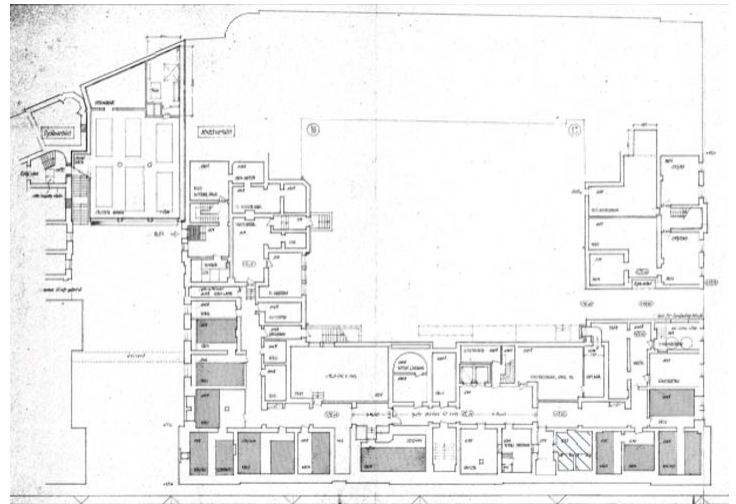
- Formål:** Formålet er å bevare Midtkvartalet av Victoria terrasse som et eksempel på høyprofilert boligbyggeri på slutten av 1800-tallet og som en viktig ramme for deler av sentraladministrasjonens historie.
- Begrunnelse:** Midtkvartalet har, som en sentral del av det verneverdige bygningsmiljøet som utgjør Victoria terrasse, høy arkitekturhistorisk verdi som påkostet boligkompleks fra slutten av 1800-tallet, viktig rolle i sentraladministrasjonens historie helt fra begynnelsen av 1900-tallet og høy samfunnshistorisk verdi som hovedkvarter for Gestapo under 2. verdenskrig og åsted for forhør og tortur av medlemmer av den norske motstandsbevegelsen.
- Omfang:** Fredning, verneklasse 1: Hele eksteriøret.
Av interiøret følgende deler: Innvendig hovedtrapp i støpejern ved bygningens hovedinngang samt de to cellene i kjelleren benyttet av Gestapo under 2. verdenskrig.
- Vernekategori:** Verneklasse 1, fredning

Interiør

- Interiørnr:**
- Interiørnavn:**
- Hovedtrapperom**
- Beskrivelse:**
Hovedtrapperommet har beholdt mye av sitt originale preg. Restaurert i 2009.

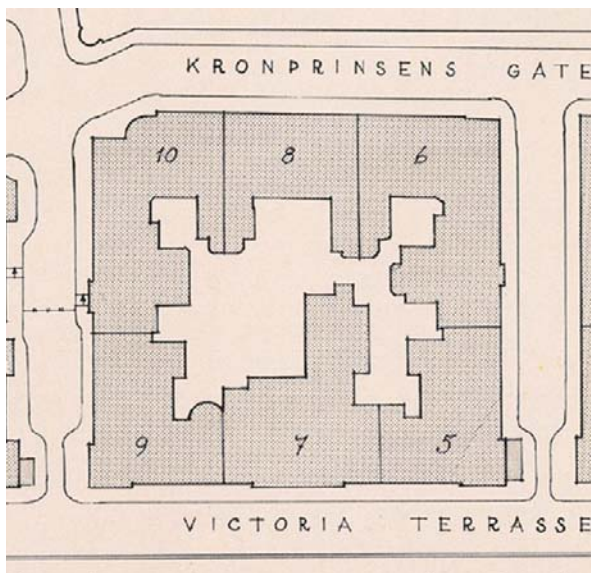
Plantegning av 4. etg. Foreslått fredning av trappeløp angitt med skravur. Opphavsrett: Statsbygg

Plantegning kjeller. Forslag til fredning angitt med blå skravur. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 40 VICTORIA TERRASSE 5

Kompleks 61 VICTORIA TERRASSE, OSLO

Midtkvartalet før ombygging i 1975. Foto: Fra fedigmelding nr 267.
Opphavsrett: B. Heiberg,

Midtkvartalet mot Vika. Opphavsrett: Teigens Fotoatelier.

Fasader mot bakgården med barnehagen. Opphavsrett: Statsbygg.

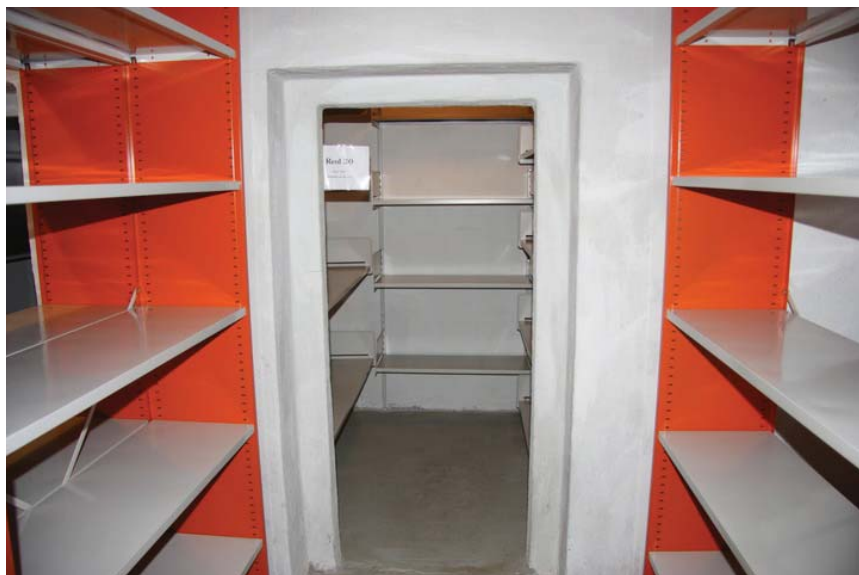
Møterom. Opphavsrett: Statsbygg.

Bakgården sett fra taket. Opphavsrett: Statsbygg.

Hovedtrapp med støpejernsrekkerkverk. Opphavsrett: Statsbygg

Celle i Midtkvartalets kjeller benyttet av Gestapo. Opphavsrett: Statsbygg.

Ny dør i original karm. Opphavsrett: Statsbygg.

Celle, uten vindu, brukt av Gestapo i Midtkvartalets kjeller. Opphavsrett: Statsbygg.

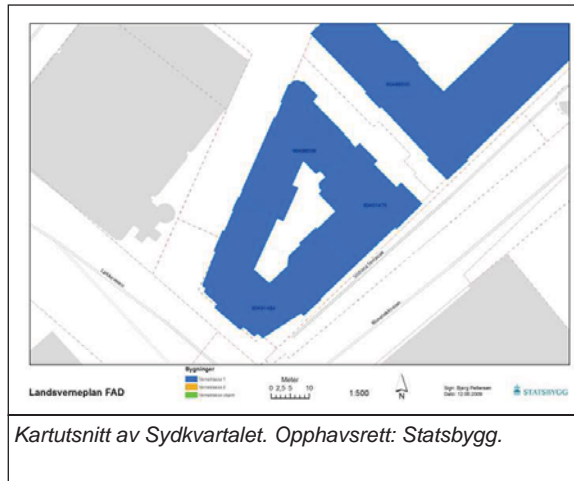
Trapp opp mot tårnet. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 46 VICTORIA TERRASSE 11

Kompleks 61 VICTORIA TERASSE, OSLO

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	STATSBYGG ØST
GAB nr:	80488556
Gnr/bnr:	209/407
Oppført:	1884 - 1885
Byggherre:	Generalkonsul Peter Petersen
Arkitekt:	Hovedarkitekt Henrik Thrap-Meyer, assistert av Wilhelm von Hanno, Paul Due og Richard Steckmest.
Opprinnelig funksjon:	Bolig/bosetning
Nåværende funksjon:	Offentlig forvaltning
Bygningsart:	Bolig
Regulering:	Regulert: Området er regulert spesialområde bevaring offentlig bygninger S-3099, 28.06.89
Vernestatus:	Regulert til Spesialområde for bevaring etter Plan- og bygningsloven § 25.6 Annet vern: Gul liste

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Bygningen er en av tre kvartaler som utgjør Victoria terrasse, et fasjonabelt boligkompleks fra slutten av 1800-tallet. Komplekset er tegnet i såkalt "Hannoverstil", i pusset tegl med hvitmalt fasade. Fasadene er dekorert med pilastre, profilering og smijernsdetaljer, inn- og utspring aksentueres med rikt utformede tårn, spir og kupler. Eksteriøret er rehabilitert på 1990-tallet.

Bygningen har kjeller/sokkeletasje, fire boligetasjer og råloft, som senere er blitt delvis innredet. I den forbindelse er også deler av taket i vestre fløy hevet. Store deler av interiørene er relativt godt bevart, kontorbruken har hovedsakelig utløst endringer i innvendige trafikkløsninger.

Sammendrag bygningshistorie

Sydkvartalet er den første av kvartalene i Victoria terrasse, og ble bygget i 1884 - 85. Komplekset ble ansett som meget fasjonabel, og bla. Henrik Ibsen bodde i en leilighet i Sydkvartalets sør-vestre del i 1891 - 1895.

Etter boligkrakket i 1899 ble komplekset tatt til kontorbruk, og staten kjøpte hele Victoria terrasse i 1913. Samme år flyttet Riksrevisjonen inn i Sydkvartalet og hadde sine kontorer her til 1996.

Under 2. verdenskrig brukte Gestapo Victoria terrasse som hovedkvarter, men dette omfattet ikke sydkvartalet hvor Riksrevisjonen holdt til også under krigen.

Nasjonalbiblioteket holdt midlertidig til i Sydkvartalet i påvente av flytting til utvidete og ombygde tidligere Universitetsbibliotek på Solli plass i 2003. UD har leiet kvartalet i noen år, men i dag er bare Statsbyggs driftskontorer i bruk.

På 1980-tallet ble det gjennomført en omfattende rehabilitering. Det ble innført en heis ved sørøstlig inngang og antall trappeløp i bygningen ble redusert fra åtte til tre.

På 1990-tallet ble hovedinngangen modernisert og bygget om, store deler av fasadene ble pusset opp, og flere tilbakeføringer av interiørelementer ble foretatt. Spesielt er det lagt mye arbeid i trappeløpet i sørlig hjørne av kvartalet. Det ble også gjennomført en omfattende soppsanering på loftet.

Bygningshistorikk

1884	1885	Sydkvartalet bygges som den første delen av Victoria terrasse, opprinnelig kalt Petersborg.
1891	1895	Henrik og Suzannah Ibsen bodde i sydkvartalets hjørneleilighet.
1913	1996	Etter at staten kjøpte komplekset i 1913 hadde Riksrevisjonen tilholdsted i sydkvartalet fram til 1996.
1983	1989	Rehabilitering og oppussing etter forespørsel fra Riksrevisjonen. Nytt elektrisk anlegg. Automatisk brannalarmanlegg. Ny personheis tilrettelagt for rullestolbrukere i delen mot Kronprinsensgate. Antall trappeløp ble redusert fra åtte til tre. På loftet over kvartalets vestre fløy ble det innredet et større møterom, her ble taket løftet.
1993	1994	Fasade mot syd blir pusset opp. Utbedring av yttertak og rehabilitering av tårn.
1994	1995	Hovedinngangen ble bygget om. Man tok utgangspunkt i temaet Ibsen og de to skuespillene han skrev da han bodde i Sydkvartalet. Korridoren i 1. boligetasje i sør-østlig fløy ble utstillingsområde for de to skuespillene Byggmester Solness og Lille Eyolf. Overflatebehandling i området - farger, tapeter og målerbehandling - ble utført etter modeller fra 1890-årene. Det ble i tillegg utført branntekniske utbedringer.
1995	1996	Soppsanering. Fasade mot øst og halve fasaden mot nord ble pusset opp. Alle vinduer ble rehabilitert. Biblioteket ble opprustet, hvor gamle stukkhimlinger og rosetter ble pusset opp til sine originale farger. Nytt leseværelse med arbeidsplasser kom til i biblioteket. Nytt vareinntak ble etablert.
1996		Trapperom ble oppusset og ført tilbake til antatt opprinnelige farger og overflater.

Vern

Formål:	Formålet er å bevare Sydkvartalet av Victoria terrasse som et eksempel på høyprofilert boligbyggeri på slutten av 1800-tallet og som en viktig ramme for deler av sentraladministrasjonens historie.
Begrunnelse:	Sydkvartalet er en viktig del av kulturmiljøet Victoria terrasse og skiller seg ut som delvis godt bevart også innvendig.
Omfang:	Fredning, verneklasse 1: Eksteriør, samt følgende deler av interiøret: Sirkelformet trapperom i bygningens sørøstlig del gjennom alle etasjer, og deler av romsekvensen som utgjorde Ibsens leilighet i 1. boligetasje, se plantegning.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

BYGNING 46 VICTORIA TERRASSE 11

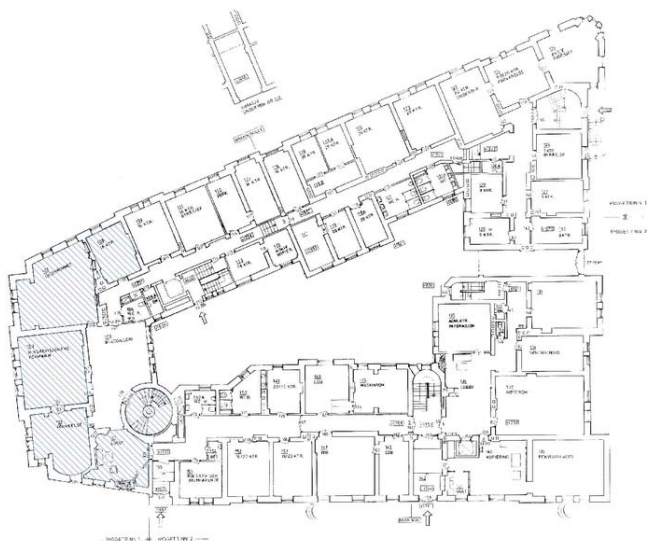
Kompleks 61 VICTORIA TERASSE, OSLO

Interiør

Interiørnr:
Interiørnavn:
Trapperommet mot syd ved Ibsens leilighet
Beskrivelse: Trapperommet ble pusset opp i 1996. Det ble forsøkt tatt tilbake til tidsriktige farger og dekor. Interiørene i Sydkvartalet skiller seg ut som minst endrete av de tre kvartaletne i Victoria Terrasse.

Interiørnr:
Interiørnavn: Ibsens spisestue
Beskrivelse: Hjørnestuen har fungert som spisestue mens Ibsen bodde i leiligheten. Ved rehabiliteringen i 1995 ble fargene og overflatene utført etter modeller fra 1890-tallet. Etter rehabiliteringen har rommet gått under navnet "Ibsenrommet".

Plan Sydkvartalet, 1. boligetasje. Omfang av interiørfredning angitt med skraver.

Fasade Ruseløkkveien. Opphavsrett: Statsbygg.

Sydkvartalet mot Løkkeveien. Foto: Opphavsrett: Jiri Havran.

Fasade mot indre gårdsrom. Opphavsrett: Statsbygg.

BYGNING 46 VICTORIA TERRASSE 11

Kompleks 61 VICTORIA TERASSE, OSLO

Taklandskapet på Sydkvartalet sett fra Midtkvartalet. Opphavsrett: Statsbygg.

Detaljer på rehabilitert ytterdør. Opphavsrett: Statsbygg.

Ibsens stue. Opphavsrett: Statsbygg.

Ibsens skriveværelse. Opphavsrett: Statsbygg.

Doble vinduer mot syd og 3. og 4. etasje. Opphavsrett: Statsbygg.

Originalt vindu og brystpanel fremhevet. Opphavsrett: Statsbygg.

Brystningspanel i 3.etg. Opphavsrett: Statsbygg.

Opprinnelig taklist. Opphavsrett: Statsbygg.